

L'ARTAU

INFORMATIU DE L'ARXIU - MUSEU - EDUCACIÓ - BIBLIOTECA

SANT FELIU DE GUÍXOLS

NÚM. 49 SETEMBRE 2004

LA RECERCA

**La Santa -i polèmica-
Missió de 1908**

EL PATRIMONI

**Fotògrafs guixolencs.
Jaume Bertran i González,
l'aventura del segle XIX**

EL TEMA

**Exposició del
centenari del port**

L'Arjau, una eina per al poble

Quan escrivim aquestes ratlles de l'editorial -amb un xic de retard, respecte a anys anteriors- són dies de vacances i se celebra la festa del poble. És, doncs, un bon temps per a revisar les activitats de durant el curs. I, des del concepte de poble, pensar també en les que han dut a terme altres serveis municipals i els diferents col·lectius culturals de la ciutat.

És evident que els ciutadans tenim en comú -i ho assumim responsablement- espais urbans, serveis, festes, etc. I aquest fet de tenir, per igual, coses ens defineix una mica com a poble. Però la ciutat és alguna cosa més que això. La ciutat és plural, i hi procurem conviure persones que som molt diferents. Cadascú té -i ha de desenvolupar- la seva pròpia identitat. I, així mateix, cada grup o entitat té la seva pròpia manera de veure les coses i de realitzar-les, dins d'un mateix poble. Aquestes diferències o singularitats, personals i col·lectives, no solament s'han d'acceptar i afavorir sinó que han d'esdevenir un vincle -i més fort encara que aquelles coses que tenim, per igual, en comú- que ens defineixi com a comunitat ciutadana.

Des de les pàgines de *L'Arjau* intentem simplement això: posar en comú el que s'ha investigat o allò que han fet uns serveis municipals determinats, i contribuir -en la diferència- a ser poble. Com l'alternança de sons i silencis que dona ritme a la bona música, l'arxiu ha de combinar els silencis de la recerca i del treball intern amb les activitats més sorolloses dels Tallers d'Història. No voldríem caure en el fer per fer; en un activisme sense objectius amples, que només busqués l'èxit, la sobrevaloració del que fem o la justificació del propi servei.

Tampoc no podem ni volem ignorar el que fan i com ho fan els altres serveis i les altres entitats culturals de la ciutat. El

que passa és que potser ens falta un punt de trobada, que en faciliti el coneixement mutu, el diàleg i el consens, en el context d'un projecte global de "ser" ciutat. Fa ja molts anys que es va intentar de constituir una comissió àmplia de cultura que agrupés tot el teixit cultural de la ciutat. No ens en vam sortir. Els errors són també part de la nostra vida, i n'hauríem de treure el valor positiu.

Tots plegats -i cadascú des del seu vessant cultural- hauríem d'oferir als ciutadans de Sant Feliu i a totes aquelles persones que visiten la ciutat allò que històricament ens defineix com a poble i que ens distingeix dels altres. I fer-ho -no des d'una posició de superioritat- amb una actitud solidària i oberta als altres pobles. Estem plenament convençuts que la convivència es construeix des de la cultura. Per això és important una oferta cultural diversa, a la qual volem contribuir, des de la recuperació i divulgació del passat. I compartir coneixements, valors i memòries plurals. Donar a conèixer i oferir la nostra història: Guitart, Bordàs, Garreta, Josep M. Vilà... i sobretot la nostra terra, la naturalesa -el que ens en queda!-, que no és nostra per a fer-ne el que ens plagui, sinó per a millorar-la i "perquè l'hem de transmetre als qui ens vénen darrere de manera habitable i, si és possible, bella, íntegra"¹.

1. SUAÚ, T. "Jo destruiré els destructors de la terra", dins *Serra d'Or*, juliol-agost/04.

Àngel Jiménez
Coordinador de *L'Arjau*

Mossèn Camil Geis i el centenari del músic Josep M. Vilà

ÀNGEL JIMÉNEZ

Coneixen mossèn Camil Geis? I, Josep M. Vilà? Són dos músics que coincidiren, es conegueren i treballaren plegats a Sant Feliu de Guíxols. Del darrer, amb motiu del centenari del seu naixement, tindrem ocasió de parlar-ne extensament molt aviat. La ciutat li dedicà, fa temps, un carrer, al barri de Sant Fèlix i Sants Boada. I diversos autors -Gerard Fabregat, Josep M. Cervera, Gerard Bussot i Josep Cullell-Ramis¹- ens n'han fet justa memòria.

Però de mossèn Camil Geis, qui se'n recorda?

Mossèn Camil Geis i Parragueras (Pont Major de Girona 1902 - Sabadell 1986) era prevere, poeta i músic. Arran del centenari del naixement d'aquest sacerdot gironí, alguns escrits -al *Diari de Girona* i a la *Revista de Girona*, que jo recordi- n'han fet memòria. Però ni aquestes darreres notes ni el *Diccionari d'història eclesiàstica de*

de la parròquia del monestir, on fundà una notable capella polifònica que anomenà *Schola Cantorum*. D'aquest nomenament, *L'Avi Muné*² en donà la deguda notícia, qualificant el prevere col·lega de notable poeta. Com vostès ja saben, l'Enric Bosch i Viola (Figueres 1882 - Sant Feliu de Guíxols 1932), director de *L'Avi Muné*, també n'era, de poeta³.

Ni a mossèn Josep M. Cervera ni a Gerard Bussot, en els seus respectius estudis, se'ls passà per alt la tasca musical d'aquell sacerdot desenvolupada al nostre poble, entre 1925 i 1927⁴.

Segons l'amic Gerard Bussot, el bon organista, poeta i escriptor s'identificà ràpidament amb els corrents musicals i literaris de la ciutat.

Va ser col·laborador del setmanari guixolenc *L'Avi Muné*⁵, i va escriure l'any 1927 la lletra de *La sardana dels sembrats*, musicada pel guixolenc Josep Maria Vilà i Gandol (Sant Feliu de Guíxols 1904 - Girona 1937).

Com diem a l'inici, aquest any s'acompleix el centenari del naixement de l'excel·lent músic guixolenc, que, dissortadament, morí molt jove: Josep M. Vilà. Esperem que els melòmans locals ens en faran memòria. També, des de les pàgines del proper *L'Arjau*, recordarem la figura i l'obra del músic guixolenc, que col·laborà amb mossèn Camil Geis.

ÀNGEL JIMÉNEZ

Arxiu Municipal

Mn. Camil Geis i Parragueras (1902-1986).

1. "Josep M. Vilà i Gandol, en el centenari del seu naixement. (1904-1937)", a *Ancora*, FM, 2004.

2. Núm. 396 (28.11.1925).

3. En parlem, en aquest *L'Arjau*, a la secció de carrers: el d'Octavi Viader.

4. Francesc Civil el cità erròniament en el seu assaig *El fet musical a les comarques gironines en el lapse de temps 1800 - 1936*.

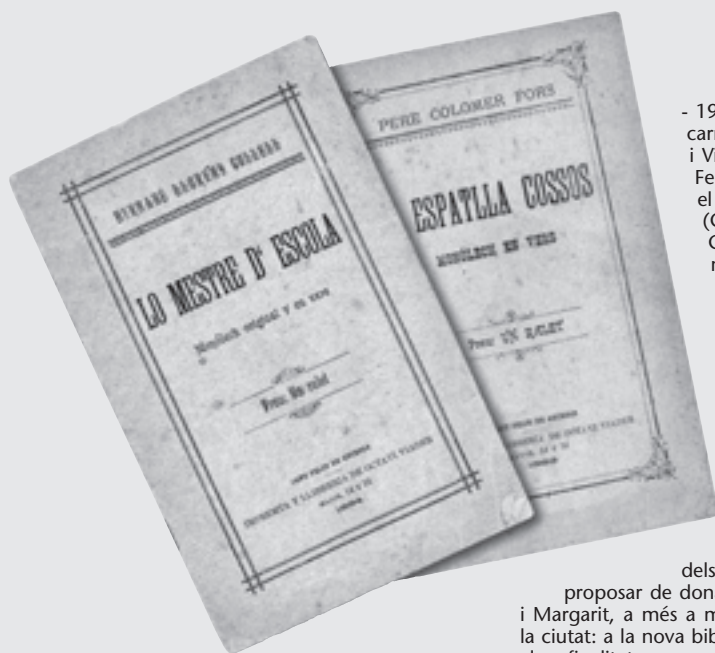
5. Núms. 414, 426, 593 i 704.

Catalunya (DHEC) no esmenten l'estada d'aquest músic i poeta a la parròquia de Sant Feliu de Guíxols.

Mossèn Camil va ser ordenat sacerdot el dia 6 de juny de 1925. I el seu primer destí, o nomenament, va ser la nostra ciutat. Efectivament, Mn. Camil exercí per espai de dos anys el càrrec d'organista

NOMS DE CARRERS

Carrer i biblioteca d'Octavi Viader i Margarit

L'impresor guixolenc Octavi Viader i Margarit (Sant Feliu de Guíxols 1864 - 1938) dóna nom a un petit carrer -entre el d'Enric Bosch i Viola (Figueres 1882 - Sant Feliu de Guíxols 1932)- i el de Rafael Masó i Valentí (Girona 1880 - 1935). Casualment, les tres personalitats -l'impresor, el poeta que dirigí *L'Avi Muné* i l'arquitecte gironí (també lletraferit)-, moriren en època republicana.

Es evident que un carrer tan petit i allunyat -es troba ubicat a la urbanització d'Urcatusa, més enllà de l'edifici de la Creu Roja- no pot suscitar la curiositat, ni la dels propis ciutadans ni la dels forasters. Per això, vam proposar de donar el nom d'Octavi Viader i Margarit, a més a més, a un servei públic de la ciutat: a la nova biblioteca municipal. Amb la clara finalitat que aquest nom pogués despertar més curiositat i que, per tant, pugui generar més explicacions, més conferències, exposicions i tota mena d'activitats culturals. El prestigi de l'obra artesana i artística de Viader ha traspassat els límits del nostre termenal i redós, i ha anat molt més enllà. Ara bé, això és alguna cosa que

els nostres lectors ja coneixen. Saben perfectament que els Viader (Octavi, Germà i Josep M.) es distingiren sobretot per estampar i il·lustrar llibres sobre paper de suro. Quan la biblioteca municipal hi posi els rètols pertinents i el tòtem, se'n tornarà a parlar. I l'Albert Juanola, bon coneixedor de l'obra, ens en tornarà a fer memòria. I l'any vinent -IV Centenari de la publicació d'*El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha*- ens permetrà, sens dubte, de tornar-ne a parlar. I qui sap si podríem recuperar l'edició que Viader va fer el 1905, que és de propietat municipal -amb registre notarial i el corresponent acord municipal-, i que ha anat a parar misteriosament -no sabem com!- a les prestatgeries de la biblioteca Nacional de Madrid¹. Amb la llei de Patrimoni a les mans, ¿no el podríem recuperar per a la ciutat?

Al llarg de la segona meitat del s. XIX, el procés d'industrialització de la ciutat comportà una sèrie de canvis socials i culturals². Entre altres, recordem aquí la progressiva alfabetització del poble i la revolució en el camp de les arts gràfiques, l'edició de llibres com a negoci i l'abaratiment i difusió del llibre. I la ràpida expansió i diversificació de la premsa.

En aquest context, l'any "econòmic" de 1888 - 1889, Octavi Viader es va donar d'alta com a contribuent de la Matricula Industrial, en qualitat d'enquadrador de llibres i, com a tal, consta en la llista de contribuents d'aquell any. Però, immediatament, en "Tavi" començà a estampar amb gust llibres locals, com el famós *Catàlech de la Exposició de Belles Arts de 1892*, d'un gran interès per als estudiosos de la història de l'art.

El 1893 la impremta i llibreria d'Octavi Viader era al carrer Major, 14 i 16, on imprimí petits llibres d'autors guixolencs. Per posar només un parell d'exemples: L'any 1893 va estampar el monòleg en vers de Pere Colomer i Fors³, *L'espátlla cossos*, que es podia adquirir al preu d'un ralet; i el 1894, edità un altre monòleg, *Lo mestre d'escola*, de Bernabé Llorens Collell (Llagostera 1874 - Girona 1939)⁴. També la impremta edità obres de Salvador Albert, ganxó d'adopció -nascut a Palamós, que no se'ns enfadin!-, com la novel·la *l'ideal* (1898), entre moltes altres.

Les obres editades per Viader els anys 1893 i 1894 encara situen la llibreria i impremta al carrer Major. Tanmateix, per aquestes mateixes dates, l'establiment es traslladà a la rambla d'Antoni Vidal, on el 1902 es bastí un nou edifici projectat pel mestre d'obres Pere Pascual i Baguer.

Àngel Jiménez
Arxiu Municipal

L'any 1888 Octavi Viader es va donar d'alta a la contribució industrial com a enquadrador.

Octavi Viader amb roba de treball. Fotografia publicada per la revista *La Esfera* de Madrid.

¹. Sobre aquest assumpte vegeu Tauler, Ramon. «El ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha», dins *L'Arjau*, núm. 33, febrer 1999.

². D'aquests canvis, com la fe en el progrés i la cultura, en parlem també en aquest *L'Arjau*, en el treball de recerca sobre la Santa Missió de 1908.

³. L'Agustí Roldós, en el treball que proximitament editarà sobre el teatre, en parla extensament.

⁴. Malauradament, coneixem més en Bernabé Llorens perquè va ser afusellat a Girona per la repressió franquista que no pas per les seves obres literàries.

NOTÍCIES

DE L'ARXIU

Sota aquestes línies, Lluís Vancells i família fotografiats per Narcís Vancells, 1958.

A baix, fotografia de Narcís Vancells. El fill, Lluís, a la "bolera" dels jardins Juli Garreta, 1959.

DARRERES DONACIONS

A L'ARXIU

FONS JOSEP BERGA I BOADA

El Sr. Santiago Planas Berga ha fet donació a l'Arxiu Municipal de documentació del fons de l'escriptor i pintor Josep Berga i Boada (Olot 1872 - Sant Feliu de Guíxols 1924). Els documents i fotografies estan relacionats amb l'Escola de Belles Arts i la Pedagogia de l'Art, i també, de manera més específica, amb el Museu i l'Agrupació Excursionista d'aquesta mateixa escola.

- Manuscrit "Apunts que envio al president de la Diputació de Girona, sobre les Escoles de Belles Arts". Data: 7 gener 1917.
- Manuscrit "Memòria a la Corporació com a professor de l'Escola d'Arts i Oficis de Sant Feliu de Guíxols". Data deduïda: any 1919.
- Manuscrit "Centre Artístic". Sense data.
- Manuscrit, sense títol "Doncs me vaig trobar...". Sense data.
- Manuscrit, sense títol "Dintre aquest ordre de...". Sense data.
- Manuscrit, sense títol "Els límits per a l'ensenyansa...". Sense data.
- Carta de Manuel Cazurno, Instituto General y Técnico de Girona. Data: 16 setembre 1912.
- Carta de Narciso Xifra, vicepresident de la Comisión Provincial de Girona. Data: 8 d'octubre 1912.
- Anunci manuscrit, per al tauler d'anuncis de l'escola, "Aclaraciones al reglamento interior de la escuela". Data: 11 d'octubre 1910.
- Manuscrit "Llista de nois que concorren a la secció de Belles Arts de l'Escola D'Arts i Oficis de Sant Feliu de Guíxols". Curs 1921 - 1922.
- 7 manuscrits, de diferents alumnes, "Excursió a Girona. Memòries". Dates: entre el 31 març i el 19 d'abril 1918.
- Manuscrit, sense títol (fulls solts del discurs d'inauguració del Museu). Comença: "...pena cal confessar-ho...". Data deduïda: any 1919.
- 2 fotografies de l'A. E. de l'E. de B. A. a Empúries.
- 5 fotografies de l'A. E. de l'E. de B. A. a Vallverona.
- 1 fotografia de l'A. E. de l'E. de B. A. a la roca de Sant Jaume.
- 2 fotografies a les excavacions de la vil·la romana de Tossa.
- Full imprès, suplement d'*El Ideal*, "Inauguració de la Vitrina del senyor Melé de Tossa, en el Museu Municipal de Sant Feliu de Guíxols. Discurs del senyor Josep Berga i Boada". Data: 12 setembre 1920.

COL·LECCIÓ CARME ARXER ANGLADA: SECCIÓ JACINT VERDAGUER

En els dos darrers números de *L'Arjau* s'ha donat notícia de la donació de la Col·lecció Carme Arxer Anglada per mitjà del seu espòs, Sr. Josep Ferrer Tharrats. A tota la documentació, llibres i fotografies referits a Sant Feliu de Guíxols i que van ser donats inicialment, s'hi va incorporar un conjunt de material reunit que tenia relació amb l'escriptor mossèn Jacint Verdaguer, que és -en opinió dels entesos- la col·lecció verda-

gueriana més important de les comarques de Girona.

Aquest material forma la Secció Jacint Verdaguer dins la Col·lecció Carme Arxer Anglada, reunida en part a partir del *Catàleg d'una col·lecció particular verdagueriana*, elaborat i editat per D. Gómez Flores, l'any 1977, en homenatge amb motiu del centenari de *L'Atlàntida* i en commemoració del setanta-cinquè aniversari de la mort de mossèn Jacint Verdaguer. La Secció Jacint Verdaguer està integrada, a grans trets, pel material següent:

- Prop d'un centenar d'edicions d'època de l'obra del poeta.
- Una trentena d'edicions posteriors a l'any 1940.
- Una vintena d'estudis monogràfics de diferents èpoques.
- 3 publicacions periòdiques de l'any 1902 amb notícies de la mort del poeta.
- 3 publicacions per a escoles.
- Una trentena de goigs.
- Material divers editat l'any 2002 amb motiu de l'any Verdaguer i que inclou programes, recull de premsa, cartells i punts de llibre.
- Guies explicatives i mapes del segle XIX dels llocs a què el poeta va estar vinculat, com Cuba o Terra Santa.
- Un centenar de postals amb retrats de Verdaguer o imatges dels llocs a què aquest autor va estar vinculat.
- Unes 500 estampes i recordatoris amb fragments de poesies verdaguerianes.
- 3 documents de diferents entitats que van erigir monuments a Verdaguer al principi del segle XX i una carta de l'any 1968 on una senyora dona testimoni de l'amistat del poeta amb la seva família.

Cal destacar que hi ha quatre llibres amb dedicatòries i signatures autògrafes de l'autor i un àlbum de fotografies inèdit de l'any 1902, que inclou fotografies dels llocs relacionats amb Verdaguer, de la seva convalescència, del seu enterrament i postals escrites pels diferents metges que el van assistir.

AGUSTÍ ROLDÓS

Agustí Roldós ha facilitat a l'Arxiu Municipal prop d'una cinquantena de fotografies en format digital, referents principalment a actes dels primers temps del franquisme i també a curses de motos i bicicletes.

30.03.04 Maria Xifró

Documentació privada diversa (s. XIX), pertanyent al Sr. Domènech, que fan referència a Besalú.

01.05.04 Lluís Vancells Surroca

Reproducció de diverses fotografies de Narcís Vancells i Bona.

27.06.04 Carme Rondós

3 cartilles de racionament.

28.06.04 Margarida Gratacós i Alemany

Revista *L'Abella d'Or*. Empordà, 1930. ARNAU, A. *Rudimientos de Cultura Marítima*. 2 toms: 90 i 91. Manuales Gallach.

La Santa -i polèmica- Missió de 1908

ÀNGEL JIMÉNEZ

L'any 1908, a Sant Feliu, hi tingué lloc una Santa Missió que, en el context de l'anticlericalisme popular, esdevingué polèmica. Només l'autoritat moral de l'alcalde federal Josep Irla -i la desgràcia d'un terrible aiguat- en pogueren evitar conseqüències doloroses.

En el nostre treball de recerca "L'anticlericalisme a Sant Feliu de Guíxols i comarca a l'època contemporània"¹ vam intentar de deixar clar que el tradicional anticlericalisme ganxó no era el resultat o la conseqüència de tants i tants segles de domini monacal, com sovint s'havia pensat i dit. El significat més precís de la paraula anticlericalisme fa referència a una actitud crítica o de rebuig d'un altre fenomen al qual s'oposa: el clericalisme. En alguns períodes de la història -i encara, ara, és una malura que subsisteix- l'estament clerical ha intentat de retenir poder polític, econòmic, cultural i social. I no cal estudiar teologia per adonar-nos que el poder és justament el contrari o la negació dels valors evangèlics que el mateix clergat professa i predica. L'Església manté un privilegi que la diferencia d'altres sectors de la ciutadania -i sovint l'oposa als seus interessos, com per exemple als de l'històric moviment obrer-

• LES ARRELS DE L'ANTICLERICALISME

Com saben molt bé els lectors, el poder de l'església local havia trontollat fortament amb l'exclaustració dels monjos benedictins i la desamortització de béns eclesiàstics durant el període progressista (1835-1843). Fins llavors, les autoritats i una bona part del poble havien fet costat al clergat secular de l'església de Sant Joan. (Per descomptat que també el monestir havia tingut sempre el seu grupet de fidels partidaris). Però unes altres circumstàncies, que quedaren reflectides en el Concordat de 1851, venien a rehabilitar i reforçar el poder social de l'Església, que apareixia com la gran aliada espiritual de l'Estat, en

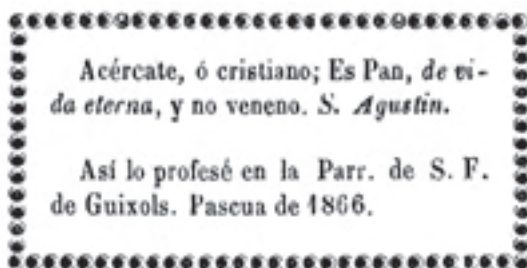
establir de poder a poder un pacte de mútua conveniència. Un pacte que restaurava les esquerdes de l'estructura eclesiàstica. Era un ampli marc legal que consolidava l'estament clerical en l'ensenyament i en altres àmbits, com una mena de funcionari del culte religiós que viuria a càrrec dels pressupostos generals de l'Estat.

A Sant Feliu, a mitjan segle, començaren a aparèixer les primeres manifestacions públiques de rebuig al clericalisme. Les més sorolloses i populars es donaren a l'entorn de la figura del federal Pere Caimó i Bascós (1819 - 1878)².

La Restauració borbònica (1876) també adoptà la religió catòlica com la de l'Estat i l'obligació de mantenir el culte i els seus ministres. Tot i que garantia la llibertat d'altres opinions religioses i cultes en el terreny privat, només eren permeses les cerimònies i manifestacions públiques pròpies de la religió de l'Estat.

A la ciutat, aleshores es fundà una escola racionalista, La Verdad, que esdevingué Horaciana l'any 1907 i que el 1908 tenia el nom de La Luz del Progreso; sortiren al carrer setmanaris racionalistes o lliurepensadors, com *El Siglo XX*; es crearen societats, com la lògia maçònica Gesoria que, amb d'altres, s'havia proposat l'objectiu de promoure el pensament laicista. En tot aquest procés o campanya destacaren dues personalitats guixolenques: Narcís Duran i Juera, maçó i futur alcalde de la ciutat, i Rafael Piñol i Maimí, també maçó i lliurepensador.

A més, tots dos havien estat pedagogs, periodistes, cooperativistes i federals³. Precisament, un article publicat el 1891 a *El Siglo XX* -atribuït a Rafael Piñol, encara que era firmat amb el pseudònim de "Satirillas"- titulat "Duda", va ser denunciat pel clerical Pere Pascual i Baguer, de qui hem escrit sovint⁴. S'acusava, presumptament, Rafael Piñol de posar en dubte la

Butlleta del compliment pasqual de 1866.

1. *Església i societat a la Girona contemporània*. Quaderns del Cercle, 9. Girona, 1993.

2. CLARA, J., JIMÉNEZ, A. *El federal Pere Caimó, 1819-1878*. Barcelona. Edit. Pòrtic, 1975.

3. JIMÉNEZ, A. "Al cinquanta aniversari de Rafael Piñol i Maimí (Barcelona 1866- Sant Feliu de Guíxols 1932", dins la revista *Es Corcó*, maig 1982.

4. JIMÉNEZ, A. "El parentiu d'Agustí Calvet -Gaziel- amb els Pascual de Sant Feliu, a través d'unes cartes", a *L'Arjau*, núm. 47. Novembre 2003. Vegeu també OLLÉ ROMEU, J.M. *Homes del catalanisme. Bases de Manresa*. Diccionari biogràfic. Barcelona: Rafael Dalmau, 1995. Pàg. 180.

virginitat de la Mare de Déu. Tot i que el tribunal de l'Audiència de Girona, l'any 1892, va absoldre el mestre guixolenc per manca de proves, l'afer va enverinar més les relacions entre els diferents grups de la població. Malgrat l'absolució, Piñol va ser objecte d'un atemptat i va haver de ser custodiat un grapat de dies pels seus amics federals més influents, els Irla⁵.

Així i tot, Rafael Piñol dos anys més tard, ferm en les seves idees de combatre el fanatisme religiós, denunciava que la senzillesa apostòlica dels primers temps del cristianisme havia degenerat en un paganisme corregit i augmentat.

Aquestes mateixes personalitats (Irla, Piñol, Duran, etc.) impulsaren la tradició republicana guixolenc, que implicava una cultura política. És a dir, una visió del món i de la vida en societat. La seva ideologia es basava en una fe cega en el progrés, font de tota mena de bé, i en una cultura laica i igualitària.

• MANIFESTACIONS CLERICALS I ANTICLERICALS

A pesar de l'augment d'entitats laiques i de les successives manifestacions anticlericals de finals del segle XIX i començament del XX, les manifestacions públiques de religiositat continuaven, principalment en forma de processons i de missions populars. Però aquestes pràctiques externes de religiositat no feien altra cosa que donar més motius de controvèrsia i polèmica als que n'eren contraris. Per posar un exemple, l'any 1904, quan les Filles de Maria retornaven d'una peregrinació al Remei, els devots i devotes es trobaren que a la plaça del Monestir eren rebuts pels seus contraris al so d'una cobla que tocava *La marseillesa*, i que acabà amb un brot de violència.

El fanatisme i la intolerància dels uns provocava el fanatisme i la intolerància dels altres.

Una altra manifestació externa de religiositat eren

Corpus de 1904, a la placeta de Sant Joan (Autor: Jesús Mauri. Col·lecció d'Agustí Roldós).

5. CLARA, J. "La virginitat de Maria, qüestionada a Sant Feliu el 1891", dins EBE, núm. 23, 2004.

6. Des d'una òptica diferent, Ernest Zargoza en parlà a *Ancora* (22.07.1999): "Les Santes Missions a Sant Feliu de Guixols (1760 - 1959)". De la de 1908, que aquí resumim, diu que no en va trobar notícies.

les missions populars, o les Santes Missions. És cèlebre la que va tenir lloc l'any 1845, predicada pel pare Claret (sant Antoni Maria). Eren, de fet, unes campanyes sistemàtiques de predicació que, durant unes dues setmanes, intentaven de fer d'arribar a tota la població -infants i adults, homes i dones- un missatge bàsicament moral i forçar la "pràctica" dels sagraments⁶. Les missions -promogudes pel bisbat i sovint organitzades per la parròquia- s'encomanaven a religiosos especialitzats -els missioners-, que en aquesta època solien ser claretians o jesuïtes.

• LA SANTA MISSIÓ DE 1908

Des de 1889 i fins al 1920, mossèn Jaume Puig va ser el rector de la parròquia. I era un prevere que creia -així ho expressa en un comunicat al bisbat- que s'havia de cristianitzar el poble de Sant Feliu -que no n'era gens, segon el mossèn- des del poder, a la força: mitjançant unes autoritats locals i nacionals que fossin veritablement catòliques. Però l'any 1908, a

lech dedicat al Sr. Albert Plaja de San Pol.

Aplec a la platja de Sant Pol dedicat al triomf polític del federal Salvador Albert, el 1910 (Edit. Pascal).

A pesar de tot l'ambient anticlerical, les manifestacions públiques de la religió de l'Estat -la Catòlica-, emparades per la llei, continuaven

Sant Feliu, precisament no governava una persona d'Església. Aleshores presidia el consistori, com a alcalde accidental, el republicà Josep Irla i Bosch. I tots vostès saben que el futur president de la Generalitat a l'exili era un federal "de tota la vida", maçó, lliurepensador, etc., coreligionari i amic de Narcís Duran i Rafael Piñol (guixolencs que, malgrat tot, volgueren unir en una sola làpida, col·locada a l'Ajuntament el 1907, les efígies de Verdaguer i Pi i Margall).

L'església local, però, no escatimava mitjans per atreure la gent a la seva causa: escoles confessionals, la tasca social de mossèn Sants Boada (1875-1936), que l'any 1907 organitzava el seu famós Ateneo So-

cial; setmanaris com *Llevor*, *El Faro* i *Ciutat Nova* i el suport polític dels regionalistes del Centre Català. En aquest context de forces antagòniques -clericals i anticlericals- es plantejà la Santa Missió del 1908.

• CORRESPONDÈNCIA, TELEGRAMES, FULLETONS I BANS

La correspondència, els telegrams i els diferents comunicats, arran de la missió, són tan abundants que només podem fer-ne aquí un extracte del més important.

Feligsos, sortint de l'església parroquial. (Fot. de L. Roisin. Edició d'Artur Vicens. 1915, aprox.).

Les missions populars eren campanyes sistemàtiques de predicació que duraven, normalment, uns deu dies

El dia 22 d'octubre el senyor bisbe de Girona Francesc de Pol escriu a l'alcalde de la ciutat i li anuncia que properament, a Sant Feliu, es farà una Santa Missió, que predicaran els pares jesuïtes. Alhora, els convida a assistir a tots els actes que hi tindran lloc. A la sessió de Ple del 27 d'octubre, l'Ajuntament acorda donar-se'n per assabentat.

El 3 de novembre, el rector -Mn. Jaume Puig- s'adreça a l'alcalde fent-li saber que la Santa Missió començaria al vespre del proper dimecres, dia 11 de novembre, i que acabaria el diumenge, dia 22. Invita l'Ajuntament a prendre-hi part i, especialment, a l'acte públic de rebuda dels pares missioners, que tindria lloc el dia 11 a dos quarts de sis de la tarda, a l'estació del tren. La comitiva d'autoritats que els donaria la benvinguda es trobaria a l'església a les cinc. El mateix dia 3, l'Ajuntament se'n dona per assabentat.

Però un dia abans que comenci la missió, concretament el dia 10 de novembre, es produeix un encreuament de telegrams entre l'alcalde Josep Irla i el governador civil, Manuel Moreno Churruca, sobre el tema de la missió, que esdevé preocupant i polèmic. I els comunicats se succeeixen ràpidament. L'alcalde Irla demana una entrevista personal, aquella mateixa tarda, amb el governador. Aquest últim hi accedeix. Tot seguit, amb un altre telegrama, l'Irla comunica al governador que la situació a Sant Feliu s'agreuja per moments.

El mateix dia, el governador Moreno Churruca signa un document en què disposa que quedin suspesos tots els actes públics de la Santa Missió que hagin de tenir lloc fora de l'església parroquial i que, d'aquesta disposició, se'n doni compte al senyor rector. A la nit, el governador encara envia un altre telegrama demanant a la ciutat cultura i sensatesa; també hi diu que, d'incògnit, l'endemà arribarà amb el tren i que l'Irla amb el secretari l'esperin.

Al matí del dia següent, 11 de novembre, el governador civil envia un altre telegrama a l'alcalde on li diu: *"Llegaré a las 17,30 tren que sale a las 15,30. Salga V. al cruce para que hablemos pacificando antes ánimos. Queda suprimida la procesión de recepción. Todo será dentro de iglesia. Voy completamente solo esperando hallar población tranquila y la estación también.- Moreno Churruca"*.

Resposta de l'alcalde: *"Recibido su telegrama. Continuando gestiones encaminadas pacificación ánimos que tengo seguridad lograr, siempre organizándose actos no incurran provocación. Estaré esperarle estación cruce tren tarde. J. Irla Bosch"*.

En efecte, la primera autoritat civil de la província va sortir de Girona, en direcció a Sant Feliu, en el mateix tren que conduïa els pares missioners a la nostra ciutat. Segons el *Diario de Gerona*, a la seva arribada no es va produir cap aldarull⁷. Els jesuïtes, un cop arribats, es varen dirigir a la casa rectoral acompanyats de mossèn Jaume Puig i d'altres persones que els

7. 12.11.1908.

esperaven, sense que dels nombrosos curiosos que es veien pel carrer sortís cap mena d'insult ni cap altra manifestació contrària. Són ordres de l'alcalde Irla, i es compleixen.

• MANIFEST CONTRA LA SANTA MISSIÓ I ORDRES

Què és, doncs, el que provoca tant de rebombori, que obliga el governador civil a entrevistar-se personalment amb l'Irla?

De bon matí, a primera hora del dimecres 11 de novembre, corre per la ciutat un imprès clandestí que crida els guixolencs a manifestar-se en contra de la Missió, en considerar-la com una grollera provocació que els adreça la *gente negra*; que aquelles manifestacions -ja n'havien donat proves- ni les necessitaven ni les volien; que en aquells moment de crisi econòmica -d'obres a l'atur, a qui els manca el pa dels seus fills- el que menys necessiten són rosaris, oracions, processons ni tants de sermons. *"¡Qué burla más sangrienta! ¡Qué sarcasmo!! Liberales, a defenderse! Demos á esta gente insensata, pendenciera y orgullosa el castigo que se merecen"*.

Arran d'aquest fet, l'alcalde Irla -que havia convinut amb el governador la prohibició de qualsevol manifestació pública de la missió- fa un ban o pregó on demana a tots els ciutadans de Sant Feliu calma, tolerància i que no es produeixi cap mena d'incident.

• EL GOVERNADOR CANVIA D'OPINIÓ

No obstant això, el governador civil -el dijous, dia 12- va canviar completament d'opinió, i en una car-

ta adreçada a Josep Irla, "*estimado amigo*", es desdieu de la primera ordre -en què es disposava que els actes de la missió se celebressin únicament a l'interior de l'església-. Li diu que es veu obligat a protegir el lliure exercici de culte a dins i a fora de l'església, raó per la qual envia a la ciutat un escamot i un oficial de la Guàrdia Civil perquè la Santa Missió pugui complir tot el seu programa sense que ningú no els molesti. (El diumenge 15 estava previst de fer la processó de nens d'escola fora de l'església). I li exigeix que, conjuntament amb el comandament militar, mantingui l'ordre públic en les processons exteriors. I, de pas, li retreu que l'acte de la col·locació dels bustos de Verdaguer i Margall al saló de l'Ajuntament s'hagués fet sense el seu coneixement. D'acord amb això, l'alcalde -disciplinat i obediènt- comunica al senyor rector la contraordre del governador: estan autoritzats a fer les processons.

De tota manera, en una carta particular, Josep Irla es sincera amb el governador, i lamenta que aixequés la suspensió decretada el dia 10: *"Lo que se me hace verdaderamente doloroso es el tener que arrostrar responsabilidad si surgieren con motivo de incidentes que de todos modos haré todos los esfuerzos para poder evitar" (....) Conferenciaré con el Sr. Cura párroco; y del mismo modo que colocaré elementos y entidades en sentido persuasivo, pero enérgico, haré entender también a aquel señor Cura párroco que tanto á él como a los organizadores de los actos exteriores de la Misión, les haré a su vez responsables de cualquiera provocación por insignificante que sea Quedo a su disposición por cuánto ordenar guste; pero lo que no puedo pasar en silencio es el cargo que equivocadamente se me hace de no haber dado conocimiento oficial de los actos públicos que se celebraron aquí en el mes de abril con motivo de la inauguración de los bustos de Verdaguer y Pi y Margall, por haberse*

Benedicció de les espigues. Processó fins a la glorieta de can Rius, des d'on es beneïen els camps i les collites (1928).

cumplido entonces correctamente con la comunicación entregada".

Tanmateix, la processó prevista per al dia 15, els mateixos organitzadors la suspenen a causa del mal temps. I, ajornada per al dia 20, no es produeix cap incident, sota la vigilància de la Guàrdia Civil i dels escamots d'homes organitzats pels federals.

• L'AIGUAT D'AQUELLA SETMANA⁸ NO INTERROMP ELS ACTES DE LA SANTA MISSIÓ

Les pluges fortes dels dies 5 i 6 de novembre ja pre-sagien les fortes inundacions que tenen lloc amb les pluges dels dies 15, 16 i 17. Els danys materials són abundants (ponts enderrocats, barris inundats, etc). El més greu, però, és la mort d'un nen de nou anys, Albert Ferrer i Maymí.

D'aquest desastre natural, se'n fan ressò amb tota mena de detalls *La Actualidad* de Barcelona, *La Lucha* i *El Diario de Gerona*. També en el llibre d'actes

1865 - Veruela 1927), que l'any de la Santa Missió vivia a la residència del carrer de Llúria de Barcelona dedicat a la predicació i a les missions⁹; el P. Antoni Viladevall i Malgà (Mataró 1859 - San Miguel 1947), que, aleshores, el 1908, vivia al Col·legi Màxim de Tortosa i es dedicava també a la predicació i a les missions; el P. Francesc Ferrer i Oller (Santpedor, 1870 - l'Espluga Calba 1920), que el 1908 vivia a la Casa d'Exercicis de Manresa i es dedicava, com els altres dos companys seus, a la predicació i a les missions¹⁰.

Segons les fonts oficials del bisbat¹¹, el dia 11 de novembre comença la Santa Missió, a l'església parroquial, amb la pregària del sant rosari. El pare Viladevall exposa el programa dels dies de missió invitant els fidels guixolencs a treure'n el màxim de profit espiritual.

Durant els tres primers dies, al matí, els pares missioners reuneixen tots els nens i nenes dels col·legis. Al temple parroquial, les nenes. A Sant Joan, els nens. A l'església de Sant Joan el pare Recolons dona unes

La Santa Missió de 1908 comença el dia 11 de novembre, i acaba el diumenge 22, amb un gran acte final

Record de la Missió de 1949.

8. JIMÉNEZ, A. "L'aiguat de 1908", dins *L'Arjau*, 30 de març de 1998.

9. Anys més tard, el 1949, una breu ressenya del setmanari *Símbol* diu que els pares Viladevall i Recolons aleshores s'estaven a la Residència de Girona. I que el darrer -el P. Recolons- no va poder arribar a Sant Feliu fins el dia 18, a causa del temporal de pluja.

10. Agraïxo al P. Jordi Roca, S.I., arxiver, les dades que m'ha proporcionat.

11. *Boletín Oficial Eclesiástico del Obispado*, núm. 19 (1908).

de l'Ajuntament de Sant Feliu, s'hi deixa constància escrita d'aquella calamitat pública, com també dels telegrams rebuts d'arreu, en testimoni de condol i solidaritat.

Aquest fet tan luctuós no interromp els actes previstos de celebració de la Santa Missió. Tan sols s'ajorna una processó. I el que sí que s'acaba -l'alcalde i la població té una altra feina: refer la ciutat de les destrosses del temporal- és aquell estira-i-arronsa entre les autoritats i, per tant, els comunicats, cartes i telegrams.

Llegim al *Diario de Gerona* que als nens guixolencs es dediquen diversos actes als dos temples (Monestir i Sant Joan), amb una assistència de 1.400. Tot i les pluges del dia 16, aquell dia prengueren la comunió uns tres-cents nens i nenes.

Sembla, segons el diari citat, que les conferències del pare Recolons eren les que desvetllen més expectació. Qui són els jesuïtes encarregats de predicar la missió popular a Sant Feliu?

• ELS PARES MISSIONERS I LA SEVA TASCA EN AQUELLS DIES DE MISSIÓ

Els pares missioners que vénen a Sant Feliu el 1908 són: el P. Joan Bta. Recolons i Oliver (Barcelona

conferències apologètiques de la religió. La seva eloquència atreu l'atenció de nombrosos "caballeros" de totes les classes socials.

El pare Viladevall, a més dels actes ordinaris, fa xerrades -per separat- a pares i fills a l'església de Sant Joan, que és molt petiteta i amb prou feines la gent hi cap.

Per la seva banda, el pare Ferrer va preparant tots els seus oients per a la confessió i comunió general del darrer dia. Compleixen el precepte més de quatre-centes persones.

L'acte final, el del diumenge 22, és el més commovedor. S'organitza una processó d'unes dues mil persones -segons, repetim, dades del bisbat- que comença a sortir a les tres de la tarda. Acompanyen triomfalment el Santíssim pels carrers de la ciutat. El penó principal i les vares del pal·li són portades per personalitats de Sant Feliu. En tornar-hi la processó, el temple és ple de gom a gom.

El pare Viladevall fa el sermó de comiat, beneeix rosaris i medalles i, autoritzat pel senyor bisbe, dona la benedicció papal als guixolencs presents a l'església.

ÀNGEL JIMÉNEZ

Arxiu Municipal

Fotògrafs guixolencs. Jaume Bertran i González, l'aventura del segle XIX

AGUSTÍ ROLDÓS I SOLER

L'extraordinària importància de l'obra de Jaume Bertran rau en el fet que es tracta del primer fotogr  f guixolenc que va immortalitzar la ciutat amb les seves imatges, no de forma casual (Joan Gironès i Magí Polbach, fotogr  fs que el precediren, també van captar alguna imatge exterior solta), sinó com una nova forma de comercialitzar la fotografia, complementària del retrat, que anys més tard esdevindria multitudinària amb el format de targeta postal. Jaume Bertran fou un avançat del seu temps, intentant sempre adaptar-se a la constant evolució de la fotografia, la qual cosa li va permetre assolir un gran prestigi professional entre els seus conciutadans i convertir la seva galeria en una de les més acreditades de la província.

Vista de la nevada del 9 de març de 1883, presa des de la galeria de casa del autor.

Quan va morir el retratista guixolenc Joan Gironès el novembre de l'any 1874, Magí Polbach i Soler (Girona 1843), antic fotògraf ambulant, es va fer càrrec de la galeria, situada al carrer de la Concepció núm. 10, fins el 1876. Posteriorment es va associar amb el barceloní Jaume Bertran i González i continuà treballant sota el nom de Polbach y Bertran. Aquesta societat duraria fins el final de 1877, quan Polbach va marxar a Anglès i més tard a Girona, mentre que Bertran, que s'havia casat amb la filla gran de Gironès, es quedava amb la galeria ajudat una temporada pel seu germà Domènec, altra vegada amb el nom que havia fet servir Gironès de Fotografia Guixolense¹.

• DADES PERSONALS

Una vegada feta aquesta breu introducció de l'arribada de Bertran a Sant Feliu, em dedicaré a referir els esdeveniments més importants en la seva activitat professional a la nostra ciutat, la qual s'allargaria fins la seva mort l'any 1899. El poc que sabem de Bertran ho he extret de la premsa guixolenc de l'època, de la biografia escrita per Emili Massanas²,

dels padrons municipals, dels llibres parroquials, d'una instància a l'Ajuntament, d'un permís d'obres i del que s'ha salvat de la seva producció fotogràfica.

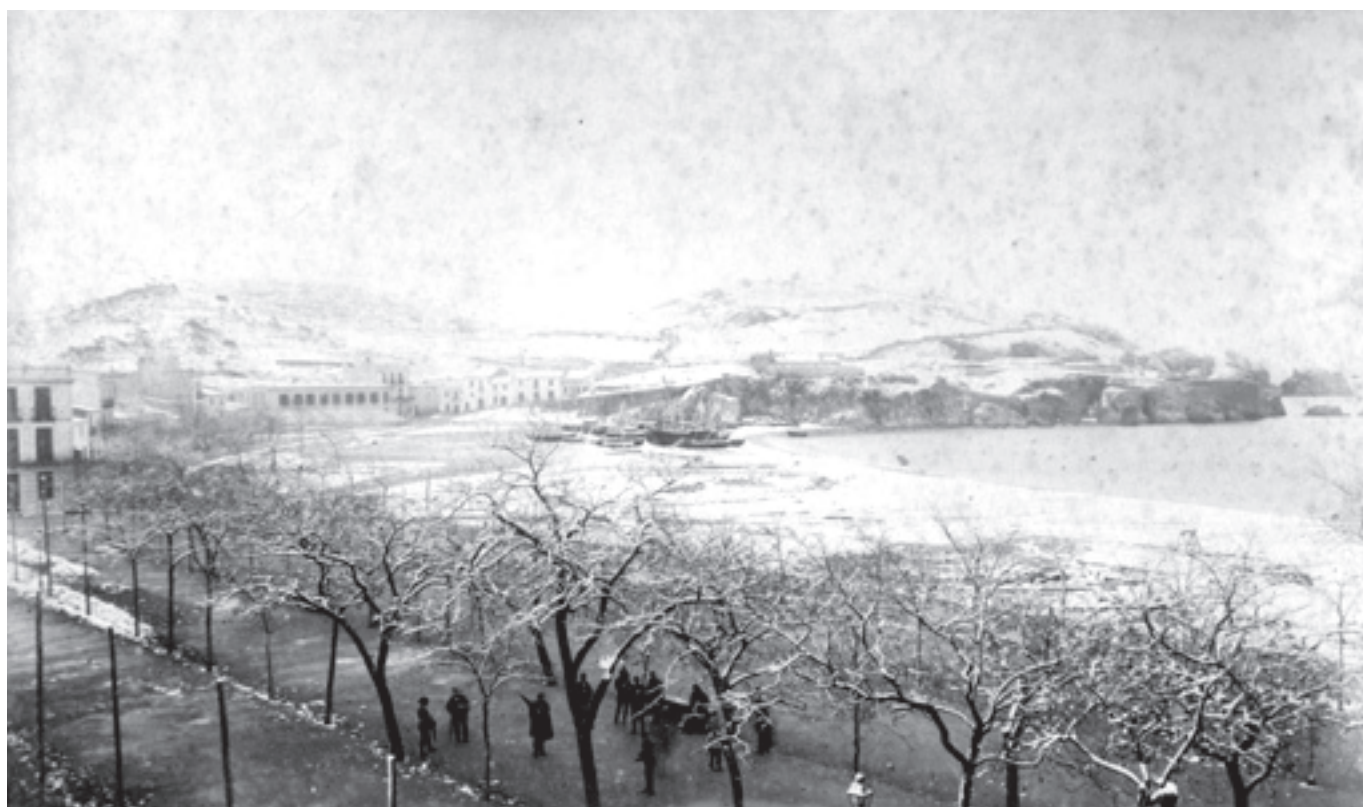
Les dades personals que coneixem de Bertran són

A la dreta, l'ermita de Sant Amanç (Àlbum 1880-1889).

A baix, la badia amb neu. 9 de març de 1883.

Jaume Bertran va néixer a Barcelona l'any 1851 i va arribar a Sant Feliu el 1875

**A dalt, pont del Ridaura.
(Album 1880-1889).**

**A l'esquerra d'aquestes línies,
placeta de Sant Joan, 1880.**

molt minses. Va néixer a Barcelona l'any 1851 i va arribar a Sant Feliu el mes de juny de 1875. Com he dit abans, el 10 de febrer de 1877 es casava amb la filla gran de Joan Gironès, Josepa Gironès i Calsada, nascuda el 1857, amb qui va tenir un fill, Nemesio, nascut el 1877, i una filla, Antònia, nascuda el 1879. La família vivia en una casa del carrer de la Concepció núm. 10 (cantonada amb el carrer Capmany), al terrat de la qual el seu sogre havia instal·lat una galeria fotogràfica per tal d'aprofitar la llum solar. Per la premsa sabem que, almenys des de l'any 1889, pertanyia a la lògia maçònica Gesoria sota el nom de Daguerre (l'inventor del daguerreotip). La seva

llarga estada amb nosaltres va propiciar que fos molt lloat i apreciat per la premsa de l'època, la qual, fins i tot, no parava de criticar els pocs competidors que podien fer-li ombra. Jaume Bertran va morir el 13 de setembre de 1899, a l'edat de 48 anys³, de manera que la galeria quedà en mans del jove fotògraf guixolenc Martí Vilallonga i Balam, nascut a Tossa i que llavors festejava amb la filla de Bertran, sota el nom comercial de Vda. de J. Bertran.

Pels logotips de les fotografies sabem que durant els primers anys Bertran feia servir la llegenda "J. Bertran - Antigua Casa Gironès", però a mitjans dels anys vuitanta ja signava només amb "Bertran

1. Dades extretes del llibre de MAS-SANAS, Emili. *Fotògrafs i editors a les comarques de Girona*. Diputació de Girona, 1998.

2. Id.

3. Padró municipal de 1877. Llibre parroquial de casaments, 1877, núm. 240. Llibre parroquial de defuncions, 1899, núm. 95.

Racó de Llevant entre els anys
1884 i 1887.

Entre 1881 i 1889, Bertran va comercialitzar unes famoses vistes de Sant Feliu que venia en làmines de format foli enganxades sobre cartró

- Sn. Feliu de Guíxols". La primera notícia de les seves activitats la trobem el mes de febrer de 1880⁴, quan va fer una vista general de Sant Feliu descrita per la premsa d'aquesta manera: *"El acreditado fotógrafo de esta villa Sr. Bertran ha sacado una vista general de St.Feliu y su puerto tomada desde el camino de Tetuán. Es de grandes proporciones y sin duda la mejor que hasta la fecha hemos visto, pudiendo asegurar que además del acierto de haber sabido escoger el punto topográfico, es la indicada obra un verdadero trabajo de arte que presurosos acudirán a adquirirlo todos los buenos guixolenses"*. El preu de venda era de 10 pessetes, mentre que per la mateixa època cobrava 6 pessetes per una dotzena de retrats.

• LA COMPETÈNCIA DE LA CASA PAUL HENRI Y CÍA.

El mes de juny de 1880 arribava a Sant Feliu el primer competidor de Bertran, fins llavors l'únic fotògraf en actiu. La casa Paul Henri y Cía., una important firma francesa amb seu a París i delegacions a les més importants ciutats espanyoles, va obrir una sucursal al carrer Major Antic i més tard al carrer de Tetuan, segons informava la premsa de l'època: *"Parece que la Fotografía Francesa instalada en la calle de Tetuán (no sabemos si definitivamente o con carácter ambulante) se ofrece a las personas que allí acuden hacerles retratos al óleo, mandando por su conducto la tarjeta a París"*⁵. O aquesta altra de més punyent:

4. *El Eco Guixolense*, 8-1-1880.
5. *Id.*, 26-9-1880.

"Empiezan ya a deteriorarse saliéndoles algunas manchas amarillas. Desearíamos pusieran mayor cuidado en su trabajo, porque sería muy sensible que el público que les favorece saliese al final perjudicado", o aquest altre: "Las fotografías que el Sr. P. Henri tenía expuestas en la calle Mayor Antigua éstos últimos días presentaban evidentes señales de deterioro..."⁶. Al mateix temps, no paraven de lloar la feina de Bertran: "En este antiguo y acreditado taller artístico continúan ejecutándose toda clase de trabajos de fotografía, desde el retrato miniatura hasta el de tamaño natural, con la percepción, esmero y prontitud con servido a sus favorecedores". O aquest altre: "Nuestro amigo D. Jaime Bertran, propietario de la acreditada fotografía situada en el Ensanche de esta villa, ha introducido en su taller algunas reformas que le permitirán sacar sus reproducciones con mayor perfección de la que antes tenían a pesar de haber gozado de merecida nombradía en toda esta provincia. Nos place consignar el progresivo mejoramiento que continuamente ha introducido en sus retratos sin aumentarles por esto su módico precio actual; y por lo mismo recomendamos su establecimiento a todas las personas amantes del progreso y protección a la industria y a las artes naci-

onales"⁷. Així, no és d'estranyar que la casa francesa marxés passat l'estiu.

El mesos de febrer i març de 1881, Bertran realitzà algunes reformes a la galeria, i comprà diversos aparells d'última novetat⁸. Tot i això, a començaments del 1882 una tempesta va ocasionar importants desperfectes al local⁹: "Sopló un norte recio ... causando algunos desperfectos, en particular en casa del conocido fotógrafo Sr. Bertran, donde echó abajo la chimenea y parte de la galería". Dos mesos més tard, la galeria tornava a funcionar amb normalitat¹⁰: "Hemos podido apreciar las mejoras que el fotógrafo de esta villa ha introducido recientemente en su acreditada galería, después de un arduo trabajo y no pocos sacrificios ha llevado con éxito brillante la reproducción instantánea que será de suma comodidad para cuantas personas deseen retratarse y en especial para los niños". Amb l'expressió "reproducción instantánea" es referia a l'arribada a Catalunya de les plaques de vidre emulsionades industrialment amb gelatina bromur, la qual cosa va permetre escurçar considerablement el temps de posa de la persona que desitjava retratar-se. Començava l'edat d'or del retrat.

• COMERCIALITZACIÓ DE LES VISTES DE SANT FELIU

Entre 1881 i 1889, Bertran va comercialitzar vistes de Sant Feliu que venia en làmines de format foli enganxades sobre cartró, algunes amb un segell imprès al dors que diu: "J. Bertran, successor Gironès" (i la data de la fotografia anotada a mà) i d'altres amb un peu descriptiu (per exemple, una del passeig del Mar que diu: "Calle del Mar, (Vista bajada de la calle de la Riera)"). Entre les primeres he localitzat les següents: "Racó de Llevant (1884)", "Racó de Garbí" (dues diferents de 1884 i 1887), "Nevada Monestir" (9-3-1883), "Nevada Racó de Llevant (9-3-1883)", "Rambla Vidal (1882)", "Avarament

Carrer Major Antic (Àlbum 1880-1889).

- 6. Id., 13-6 i 1-8-1880.
- 7. Id., 26-9-1880.
- 8. Id., 13 i 20-2-1881; i 20-3-1881.
- 9. Id., 8-1-1882.
- 10. Id., 12-3-1882.

vaixell a la badia (1884?)...", i de les segones: "*Calle del Mar (Bajada calle Riera - 1884)*", "*Calle del Mar (1884)*", "*Calle Mayor Antigua (1884?)*", "*Casino La Unión (1889)*", "*Casino La Constancia (1889)*", "*Plaza de Sn Juan (1880)*", "*Plaza de la Constitución o Casas Consistoriales (1887)*", "*Vista del Puerto (1889?)*", "*Portal de San Benito (1887)*", "*Puente del Camino de Tetuán (1889?)*", "*Sn Amancio (1889?)*", "*Capilla del Cementerio Nuevo (1889?)*", Vista de can Ralet (1889?), etc. A finals de la dècada dels vuitanta, Bertran va editar la seva obra més coneguda i més valuosa: un àlbum anomenat *Vistas de San Feliu, por J. Bertran*, avui molt difícil de trobar, que recollia una selecció de les fotografies abans esmentades. Entre 1889 i 1893 va comercialitzar vistes de Sant Feliu de format 11,5 x 17, enganxades sobre cartró. Entre d'altres, podem esmentar-ne dues del racó de Llevant, tirades el mateix dia des de dos punts diferents del Fortim. L'any 1901 la impremta Viader va editar una col·lecció de postals, alguna de les quals (concretament la de la *calle del Mar*) pertany a la col·lecció de Bertran esmentada. Si observem atentament aquestes imatges, avui repartides entre algunes famílies guixolenques i el nostre Arxiu Municipal, ens adonem de dues coses: en primer lloc, de la qualitat sorprenent de les imatges si tenim en compte els anys en què foren fetes, i, en segon lloc, que Jaume Bertran fou un excel·lent professional,

capdavanter de la seva època, gràcies al qual avui disposem d'una extraordinària col·lecció d'imatges del Sant Feliu dels anys vuitanta del segle XIX, la qual cosa la converteix en l'única població de la província gironina, si exceptuem Girona i Figueres, que gaudeix de tal riquesa d'imatges d'aquella època.

Les notícies a la premsa guixolenca de l'època ens van desgranant les activitats professionals de Bertran. A partir de 1881, començà a exposar les seves obres en els aparadors dels comerços de més anomenada com a reclam publicitari; així, a principi d'aquell any ho feia d'uns "*retratos de busto a la americana*" i d'un retrat a la camiseria de Vicenç Vallbona en el carrer Major Antic, "*digno de figurar al lado de los mejores acabados que se admiran en Barcelona*". El mateix setmanari ens assabenta de la utilització d'una fotografia seva del nostre port per fer la cromolitografia per a l'etiquetat de vins del país destinats a l'exportació a Cuba, encàrrec de Gabriel Bordas al taller litogràfic del senyor Mallofré de Barcelona¹¹. El mes d'abril exposava una magnífica reproducció de gran format, extreta d'una fotografia del malaguanyat jove, Manel Fradera i Puig, mort pocs dies abans¹². L'any 1883 va fotografiar la casa, els edificis annexos i les rodalies de can Joan Vicens i Puig, a Solius¹³, editades anys més tard per la impremta Viader. L'estiu del mateix any venia retrats de Joan Goula, al preu de dos rals cadascun, i

**Carrer del Mar
(Àlbum 1880-1889).**

Edifici de l'Ajuntament, 1887.

va exposar-ne un, de format natural, a l'aparador de l'establiment de Josep Teneze¹⁴. El mes de desembre exposava un retrat de Josep Remus, de format natural, a l'aparador del Sr. Vicenç Vallbona¹⁵. El mes d'octubre de 1885 realitzà unes vistes fotogràfiques dels claustres d'un convent de monges carmelites situat a Palafrugell¹⁶. En el transcurs de 1887, va exposar diversos retrats també al comerç de Vallbona (un d'ells d'un llavors conegut cantant d'òpera, el baix Sr. David), que mereixeren grans elogis de la premsa¹⁷. L'any 1892, amb motiu de la inauguració del tren Sant Feliu - Girona, es va celebrar una exposició de belles arts en un edifici de la fàbrica Rosselló, ocasió que aprofità per fer una edició de fototípies (tirades per la casa Joritzi i Mariez). Dos anys més tard (1894), la impremta Viader va editar algunes imatges de Bertran (per exemple, una de la festa celebrada a la casa Vicens de Solius, el 24 de juny de 1881, amb motiu de la inauguració d'un gran dipòsit d'aigua destinat al reg). El mes de març de 1898 va exposar una fotografia, reproducció d'un retrat del desaparegut Josep Batet, amb motiu de la inauguració de la botiga de mobles de Francesc Carreró a la rambla Vidal¹⁸ i, finalment, el gener de 1899 va fer una edició en fototípi de targetes postals amb vistes de Sant Feliu, al preu de 1,50 pessetes la dotzena¹⁹, i el mes de març, conjuntament amb el fotògraf Enric Daniel, que feia poc s'havia instal·lat a Sant Feliu, exposava uns retrats colorats a l'aquarel·la al comerç de Joan Donato²⁰.

• NOVA ÈPOCA DE LA FOTOGRAFIA

L'exclusiva que havia tingut Bertran a Sant Feliu, tan sols pertorbada per la vinguda d'algun fotògraf ambulants²¹, es va acabar l'any 1898. No un sinó tres

fotògrafs alhora van obrir nova galeria²²: *"Llueven fotografías. Después de las que últimamente se establecieron en las calles Estrecha y Mayor, hase instalado otra en los paseos del mar. De manera que, a más del amigo Bertran, tenemos tres fotógrafos que han venido a retratarnos... ¡De fijo, habrá que creer que somos aquí muy guapos!"*. La del carrer Estret pertanyia a Lluís Sánchez²³, i les altres dues a Enric Daniel i a T. Mata. Poc després (1900) ho feia un altre fotògraf que, malgrat el poc temps que va estar amb nosaltres, ens deixaria una forta empremta: Amadeu Mauri i Aulet. Per altra banda, el mes d'agost de 1887 ens visità el conegut fotògraf barceloní Laureano Esplugas, inventor d'una petita i curiosa càmera fotogràfica de butxaca, segons explicava un setmanari guixolenc²⁴: *"Su foco está calculado para todas las distancias, las fotografías son instantáneas y su manejo está al alcance de todas las inteligencias, pues sólo con tres horas de práctica cualquiera puede convertirse en verdadero fotógrafo. Su coste es de 25 pesetas, y a más se regala un tratado práctico con las instrucciones precisas"* (pensem que llavors un treballador guanyava poc més d'una pesseta diària).

A punt de morir el segle s'esqueia també la mort de Bertran i s'iniciava una nova època. Amb l'arribada de la nova centúria, la fotografia arribaria a la seva maduresa, amb la generalització en l'edició de targetes postals, el progressiu declivi del retrat i l'arribada en massa dels afeccionats.

AGUSTÍ ROLDÓS I SOLER

Investigador

14. Id., 12-81883.

15. Id., 9-12-1883.

16. *El Bajo Ampurdán*, 11-10-1885.

17. Id., 29-5 i 31-7-1887.

18. *La Lealtad*, 19-3-1898.

19. *El Puerto*, 8-1-1899.

20. Id., 4-3-1899.

21. Segons les notícies del setmanari *El Eco Guixolense*, de data 18-9 i 9-10-1881, l'arribada de dos fotògrafs ambulants, aprofitant-se de l'estada ocasional de Bertran a Barcelona, va ocasionar la competència ferotge entre els tres fotògrafs durant uns dies.

22. *La Lealtad*, 2-7-1898.

23. Lluís Sánchez va obrir una galeria al carrer Estret, núm. 7 el mes de juliol de 1898, amb el nom de Gabinete Fotográfico. A començament del segle XX es traslladà al carrer de la Llibertat, 6, cantonada carrer Surís, on va exercir fins els carnavals de l'any 1904. Pels seus treballs que es conserven, es demostra que fou un bon retratista. No se li coneix cap fotografia exterior o paisatgística.

24. *El Bajo Ampurdán*, 21-8-1887.

Exposició del centenari del port

A dalt, a l'esquerra, Néstor Sanchíz, Ignasi Grinón i Gerard Bussot, col·laboradors dels treballs sobre el centenari del port. (Foto Bergantí).

A la dreta, l'alcalde Miquel Lobato i el conseller d'Obres Públiques, Joaquim Nadal, presideixen la inauguració de l'exposició (Fot. Bergantí).

A l'altra pàgina, cop de mar, 1907-1908. Col·lecció Josep Dalmau.

ÀNGEL JIMÉNEZ

El passat dia 11 de juny es va inaugurar a l'arxiu i biblioteca pública l'exposició "Centenari del Port de Sant Feliu de Guíxols", que restarà oberta fins el 15 d'octubre d'aquest any. D'aquesta manera, els centres escolars que ho desitgin, amb el dossier pedagògic corresponent, la podran treballar a inicis d'aquest curs que comença. L'educadora Maria Calzada, col·laboradora dels Tallers d'Història, en prepara els materials pedagògics.

• L'ACTE INAUGURAL

En l'acte d'inauguració, hi va participar l'honorable conseller d'Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, Joaquim Nadal i Farreras, pel simple motiu que ell, personalment, ha fet possible que els patrocinadors -Ports de la Generalitat i l'empresa ACS, Proyectos, Obras y Construcciones- invertissin en la seva realització i l'edició del catàleg.

També hi participà Ramon Alberch, avui sotsdirector general d'Arxius de la Generalitat, que va fer la presentació de l'exposició i del catàleg. Ell, des dels inicis de les activitats de l'Arxiu Municipal, ha fet un seguiment de l'experiència que hem dut a terme durant tants anys: els Tallers d'Història. Per tant, doncs, n'és un bon coneixedor. En Ramon Alberch moltes vegades ha estat l'encarregat de cloure les activitats culturals de l'Arxiu. I quan estem a punt de celebrar els vint anys de la nostra experiència de difusió cultu-

ral, el sotsdirector d'Arxiu era sens dubte la persona més idònia i adequada per a emmarcar l'exposició en el seu context. Perquè la modesta exposició -modesta perquè s'ha hagut d'adequar a les possibilitats de l'edifici-, i el catàleg corresponent que presentàvem, tenen com a objectiu commemorar el centenari del port. I són, doncs, uns elements -o unes activitats- més dels tradicionals Tallers d'Història que vam començar a fer a Sant Feliu l'any 1985.

• ENSENYAR HISTÒRIA LOCAL

Aquell any -1985- ja ens vam proposar d'obrir l'arxiu, en el sentit de diversificar i ampliar el nombre d'usuaris i de no limitar-nos als investigadors, sinó d'arribar a tots els ciutadans de Sant Feliu: infants i adults.

I ho fèiem convençuts que la funció cultural de l'arxiu és molt important.

Aleshores vam optar per treballar en aquest sentit a través de l'ensenyament, -bàsicament, de l'ensenyament de la història local-.

L'objectiu era introduir la història de la ciutat a les escoles i, a través d'elles, arribar a tota la població en general.

La divulgació històrica pressuposa, doncs, una investigació ben feta. Una història que utilitzi com a base la documentació de l'Arxiu, en tant que material de la memòria col·lectiva del poble.

I sembla que és un bon sistema estudiar la vida de la gent -en un moment donat i dins d'un espai determinat- a partir de coses molt concretes i familiars que els alumnes i la població tenen a l'abast, com la casa, l'escola, l'ofici o el port.

Doncs això és el que hem fet, un curs més, professors i tècnics. Hem proposat de fer un breu recorregut per la història de la ciutat de Sant Feliu de Guíxols, des de la perspectiva de la badia, del port.

Com saben molts de vostès, un cop feta la investigació, vam elaborar un esborrany de dossier que es va treballar conjuntament amb els professors. I, ja des del primer trimestre, els pedagogs el varen anar treballant a l'escola, amb els seus alumnes. El Concurs Literari de Sant Jordi és una mica el resultat d'aquest treball. Llavors, es va editar el dossier, que té forma de llibre. Mentrestant, un cicle de conferències obertes a tothom, relacionades amb el tema del port, ha estat un element més de difusió de la seva història. Finalment, l'exposició -que els alumnes poden treballar ara- acaba de completar el Taller d'Història d'aquest any 2004, en què celebrem el centenari del port.

A dalt, ampolla de ca l'Irla amb la goleta Comercio. Miniatura feta per Néstor Sanchiz (Fot. Berganti).

A la dreta d'aquestes línies, reproducció de la grua vella feta per Ignasi Grinón, amb el plafo explicatiu corresponent (Fot. Berganti).

Sobre aquestes línies, reproducció d'una màquina i de vagonets del tren, obra d'Ignasi Griñón (Fot. Bergantí).

A l'esquerra, pancarta-anunci de l'exposició del port.

• L'EXPOSICIÓ I EL CATÀLEG

Les imatges i tots els altres elements: textos, documents i objectes -els recomano que visitin, si encara no han fet, la sala de baix, de consulta de l'Arxiu, on veuran documents i objectes d'artistes guixolencs- de l'exposició volen ser també un modest homenatge a totes aquelles persones que, d'una manera o altra, han passat -i ho segueixen fent- bona part de la seva vida a l'espai urbà del port: obrers de la construcció del moll, pescadors, mariners, bastaixos, camàlics, pràctics, agents comercials, faroners, mestres d'aixa, "gruistes", "remendadores", etc.

Del port i dels seus voltants, tots els ciutadans -i visitants- en guarden uns bells records. Passejar per l'escullera, pescar amb canya i contemplar una bella vista o un brau i aspre temporal deixen una forta impressió, difícil de llevar.

Com diu el text del catàleg, els elements d'aquesta exposició són, en realitat, petits flaixos d'una llarga història -la del port-, de la qual ens interessen especialment les propostes presents i futures. Uns projectes que voldríem que fossin molt respectuosos amb les petjades de vida marinera que encara hi alena -a l'entorn del port i a mar oberta-, on encara podem trobar un bocí important de la tradició, identitat i història de la població guixolenc.

ÀNGEL JIMÉNEZ
Arxiu Municipal

AGRAÏMENTS:

En primer lloc hem d'agrair al conseller Joaquim Nadal l'interès que ha posat perquè poguéssim celebrar el centenari de la construcció del port.

A la Ports de la Generalitat i a l'empresa A.C.S., el patrocini que han fet d'aquesta exposició i de l'edició del catàleg, com també la seva col·laboració en tot el que, fins avui, s'ha fet per commemorar el centenari del port: documentació, fotografies i d'altres objectes.

També ha estat important la participació -el préstec de vitrines- de la Diputació de Girona.

A l'Ignasi Griñón, autor de la maqueta de la grua vella i de les màquines de trens que il·lustren la sala de dalt. Una autèntica obra d'artesanía i de paciència.

A Narcís Franquesa, guardamolls del port que en tot ha mostrat un gran interès en aquesta commemoració, i per l'estima que té a tot el patrimoni marítim.

Un capítol a part el mereixen els maquetistes -artistes guixolencs: Josep Almar i Joan Basart- que han deixat una part de les seves obres d'artesanía per a il·lustrar la sala de l'Arxiu. A Joan i Jaume Soler -els germans Conet-, maquetistes de mèrit. A Néstor Sanchiz, que, a més de les seves obres "miniaturistes", ha ajudat a muntar l'exposició. A tots ells, mostrem el nostre més sincer agraïment.

Al Museu d'Història, a Pere Echevarría i a qui té cura del far, José M. Serrano, per la seva col·laboració.

A l'Agustí Roldós, per la seva col·laboració a l'hora de deixar-nos documentació del seu avi, imatges i tota mena de participació.

A Maria Calzada, que voluntàriament, ha participat en tots els actes dels Tallers d'Història i, especialment, en el muntatge de l'exposició i en la preparació dels materials pedagògics.

Al CEIP Gaziol, que col·labora en l'exposició amb el muntatge audiovisual "Breu història del Port de Sant Feliu de Guíxols".

Una mirada a l'obra gironina de Català-Roca i a l'actualitat dels fotògrafs locals

MONTSE BERNIOL

L'edició anual de la Primavera fotogràfica, campanya endegada des del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, ha comptat amb dues mostres amb esperit d'itinerància, l'una protagonitzada per autors locals (AFIC: "Vida a Sant Feliu"); l'altra, sobre els homes i paisatges del litoral gironí captats per Francesc Català-Roca entre 1958 i 1978 (Francesc Català-Roca: "La Costa Brava. Els homes i el paisatge").

• FRANCESC CATALÀ-ROCA: "LA COSTA BRAVA. ELS HOMES I EL PAISATGE, 1958-1978"

Francesc Català-Roca realitzà una sèrie de reportatges durant les seves estades els anys seixanta i setanta a Sant Feliu de Guíxols, a casa de la família del ceramista Artigas. A partir d'aquests reportatges de l'autor, base de la publicació de les guies de la Costa Brava i altres edicions artístiques (Josep Pla, Rafael Alberti, etc.), aquesta mostra vol fer reflexionar sobre els valors seleccionats per l'artista com a motius d'enaltiment del destí turístic d'aquest litoral.

Tant la descripció dels tipus humans com dels signes essencials del paisatge, queden magistralment descrits en aquestes imatges, fetes servir per a la promoció d'un territori.

Les imatges esdevenen un d'aquests materials idonis per a endinsar-nos i transportar-nos cap a un període de grans canvis com el dels anys que emmarquen les obres d'aquesta exposició organitzada des del Museu amb la col·laboració de la Diputació de Girona. Es tracta de transformacions a tota escala d'un país que entrava en una segona fase del franquisme, i, en un àmbit més local, transformacions per l'efecte del turisme en els diferents indrets de la Costa Brava.

Aquesta exposició dedicada al paisatge humà i natural de la Costa Brava, tenint com a protagonista anònima la seva gent, se suma a les que darrerament han revisat l'obra de Francesc Català-Roca, com les referents a les capitals -Barcelona i Madrid- i als artistes als quals consagrà bona part de la seva trajectòria -Salvador Dalí i Joan Miró-.

Complementant les imatges, es pot contemplar en una sala annexa el documental *Francesc Català-Roca*, en què es perfila la personalitat de l'artista a partir d'entrevistes a Frederic Amat, Joan Artigas, Carles Sentís, Lluís Permanyer, etc. És un film realitzat per Raül Roman el 1998 i premiat al Festival de Cinema de Girona (1999).

• AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA: "VIDA A SANT FELIU"

L'Agrupació fotogràfica i cinematogràfica de Sant Feliu de Guíxols, juntament amb l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament, enguany ha preparat l'exposició "Vida a Sant Feliu", basada en imatges de la nostra ciutat insòlites i d'una quotidianitat que ens pot passar desapercebuda. Els encarregats de la mostra són els fotògrafs guixolencs Joan Aviñó, Alícia Bada, David Bañeras, Quim Bigas, Rosa Diago, Jordi Gallego, Verònica García, Albert Gironès, Esther Llorca, Glòria Llorca, Susana Molero, Joan Vicens, Josep Vidal i Albert Xirgu. La mostra recorrerà la ciutat durant aquest any, de manera que, partint de l'inici a la Sala d'Exposicions de l'Ajuntament, viatjarà pels diferents centres d'ensenyament de la ciutat -de primària i secundària- i pels dos centres cívics. Mentrestant, al passeig del Mar, hi hem vist una de les imatges de cada artista, reproduïdes en grans dimensions, la qual cosa ens acostava al joc visual i artístic dels fotògrafs.

La realització d'aquesta exposició -i del catàleg que la presenta- ha estat possible gràcies a la col·laboració de la Diputació de Girona i "La Caixa".

Dates i llocs d'itinerància:

- Centre Cívic de Tueda: 27 d'abril al 15 de maig
- Centre Cívic Vilartagues: 15 de maig al 28 de maig
- CEIP Gaziell: 28 de maig al 14 de juny
- CEIP Baldiri: 1 a 15 d'octubre
- CEIP Estació: 15 a 20 octubre
- CEIP St. Elm: 29 octubre a 12 novembre
- CEIP St. Josep: 12 novembre a 26 novembre
- IES St. Feliu: 26 novembre a 10 desembre

MONTSE BERNIOL
Àrea de Cultura

Francesc Català-Roca.

"La Costa Brava. Els homes i el paisatge": el catàleg

El catàleg de l'exposició dedicada al fotògraf Francesc Català-Roca, ubicada al Museu d'Història, ens mostra les diverses obres que se'ns presenten a la sala. Dividit en diversos apartats, recull les dades i imatges més rellevants que ens permeten endinsar-nos i conèixer més àmpliament aquest enigmàtic i interessant fotògraf i ser testimonis, a través de les imatges, d'un passat no tan llunyà, però que molts ja no coneixem.

En les primeres pàgines trobem quatre breus articles, en què es tracten diferents aspectes relacionats amb l'obra de Català-Roca. El primer dels textos, "La transmutació del paisatge a través de la mirada de Català-Roca", escrit per Sílvia Alemany Nadal, permet fer una lectura clara i entenedora del pas de Català-Roca per la Costa Brava i dóna a conèixer com, gràcies a la seva "voluntat de recollir allò que irremeiablement s'anava perdent", va saber copsar en imatges, de forma magistral, tot el canvi paisatgístic i social del moment. Continua l'article fent notar que aquest recull no és només documental, sinó que es tracta d'imatges "on el que sobresurt és allò més universal i vital", escenes de temàtiques molt diverses, però que "mai no són exactament objectives; provoquen que ens preguntem què queda fora de l'enquadrament". En definitiva, en participem, i ens fan reflexionar.

"L'imaginari de la imatge turística", redactat per Dolor Vidal Casellas, ens aporta una interessant visió de com la Costa Brava pura, bella, oblidada... ideal mediterrani clàssic de grecs i romans, és rescatada i convertida en imatge turística. En aquesta necessitat de comunicar i transmetre allò essencial del territori, la fotografia pren el relleu, després de la importància del cartellisme. "La fotografia serà el vehicle de comunicació en què participaran l'autor anònim, l'artista i el professional fotògraf. L'impacte social i mediàtic serà tan gran que d'eina informativa passarà a ser eina de coneixement". Dins d'aquest moment històric hem de situar l'obra de Català-Roca, el qual "revela la manera de mirar del fotògraf i, al mateix temps, revela la mirada del turista".

"Francesc Català-Roca i les comarques de Girona", escrit redactat per M. Àngels Suquet i Fontana, resumeix la interessant trajectòria artística de l'autor a les comarques de Girona, en una època en què Català-Roca realitza un tipus de "fotografies amb una inclinació totalment romàntica que segueixen la línia de les entitats que, ja des de mitjan segle XIX, organitzaven campanyes fotogràfiques per copsar els vestigis d'una societat antiga que s'anava transformant amb la industrialització. En aquest cas, l'autor va a la recerca de tots aquells elements que es poden considerar més genuïns o identificadors de la nostra terra, en contraposició amb el fenomen turístic i la transformació urbanística de la costa". L'article posa de relleu com l'autor no només fa fotografies, sinó també "art i document alhora" i aconsegueix que la gent pugui "connectar amb diferents espais i moments" per mitjà de les imatges.

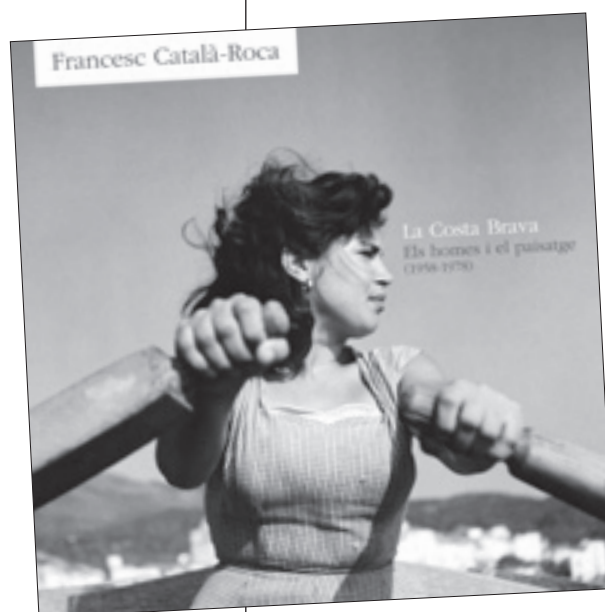
L'últim text, "Fotografia exempta. Paisatge exaltat", ha estat elaborat per Genís Cano Soler, el qual posa èmfasi en el fet que l'autor mostra la fotografia en estat pur, "exempta de qualsevol *parergon* suplementari". Ens intenta mostrar com l'obra de Català-Roca no és una simple pràctica fotogràfica de les funcions socials, sinó que aquestes imatges van més enllà de tot això, més aviat "hem de pensar en una experiència estètica holística que va molt més enllà; si més no fins l'estat anímic d'*arousal* (...), espècie de despertar de la consciència, desvetllament de la sensibilitat, percepció sobreexida". A més d'aportar-nos una nova visió de l'obra, el text s'enriqueix amb poemes i escrits de diversos autors que mostren similituds amb la concepció que tenia Català-Roca de la seva obra (Gaziel, Carner...).

Amb la lectura d'aquests escrits, comencem a endinsar-nos en la vida i obra de l'autor, i també se'ns dóna a conèixer el moment històric que s'estava vivint, sense el qual moltes de les fotografies perdrien el seu sentit històric i documental. Amb això, tenim el coneixement suficient per a poder analitzar i aprofundir en les imatges que se'ns presenten a continuació; aquestes imatges, que ocupen la totalitat de la plana i que ens mostren temàtiques diverses, són un recull de les presents a l'exposició.

Qui hagi gaudit passejant per l'exposició, no pot deixar de fullejar aquest catàleg, que ens ajuda a tenir un major coneixement de l'obra i vida de Català-Roca, i que alhora ens pot fer gaudir de la visió d'uns bells i purs paisatges de la Costa Brava (la majoria dels quals ja han desaparegut) o també de les escenes quotidianes que, per als que ens considerem d'aquesta terra, ens fan sentir una certa nostàlgia i emoció.

Considero un catàleg indispensable per a qualsevol interessat en la fotografia, en l'autor o simplement per a aquell que se senti arrelat a la Costa Brava i el seu llegat.

LAURA FRANCÈS
Museu d'Història

El pailebot *Santa Eulàlia* s'afegeix al centenari del port

Un grup dels més petits, P5, passejant per la coberta.
Foto: S. Alemany.

SÍLVIA ALEMANY

Els passats 9, 10 i 11 de maig estigué atracat al port de Sant Feliu de Guíxols el pailebot Santa Eulàlia -actualment extensió a l'aigua del Museu Marítim de Barcelona-, coincidint amb la commemoració dels cent anys de la construcció de l'escullera, i com a acte de col·laboració entre dos museus que treballen conjuntament dins La Mar de Museus (xarxa de museus marítims de la costa catalana).

L'esmentada embarcació -construïda el 1919, dedicada principalment al comerç de cabotatge, però també utilitzada en viatges a Amèrica- fou adquirida i restaurada per l'ens museístic el 1996. Se n'evità així el desballestament i fou possible recuperar un dels darrers velers que solcaven els diferents mars i oceans d'una punta a l'altra fins no fa pas massa temps. Aquest tipus de vaixell va ser adoptat a finals del segle XIX per

aquells armadors que volien naus petites, ràpides i que poguessin tripular amb el mínim possible d'homes (de vuit a deu mariners). De les drassanes catalanes, en va sortir un gran nombre de pailebots, és per això que, a molts dels visitants del *Santa Eulàlia*, el vaixell els feia venir a la memòria imatges de la infantesa dels pailebots carregats de suro al port de Sant Feliu.

La visita del pailebot ha tingut -malgrat la pluja- una

L'esvelta figura del *Santa Eulàlia*. Foto: S. Alemany.

A baix, un altra imatge de la visita dels alumnes a la coberta del *Santa Eulàlia*. Foto: S. Alemany.

El contacte del públic -tant general com escolar- amb la tripulació fou ben profitós per a tots els visitants

bona resposta per part del públic en general i dels grups escolars. El fet d'entrar en un vaixell històric permetia donar respostes i estímuls d'una manera molt directa. Fou cabdal per al bon desenvolupament de les visites la implicació i bona disposició que en tot moment va mostrar la tripulació del vaixell, els quals anaven explicant tant les característiques i funcions de cada element, com els oficis relacionats amb el vaixell (mestre d'aixa, calafater, corder...) i com era la vida a bord. La presència del vaixell es volia fer coincidir amb la festa del port que, organitzada pels Tallers d'Història, s'havia programat per a l'11 de maig, a l'escenari del port, però que finalment es desconvocà.

Prèviament als dies de la visita, gràcies a la col·laboració de Caixa Laietana, alumnes i ensenyants han pogut obtenir, treballar i emportar-se a casa

seva les carpetes amb el material didàctic que els ha introduït en el món de la navegació ara fa cent anys. El material distribuït constava de: contracte de treball de grumet, dossier sobre la vida a bord i les característiques d'aquests vaixells, autoguia per a realitzar l'itinerari per la coberta i l'interior del pailebot.

En total, les visites generals ascendiren a 957 persones, i les escolars, a 912 alumnes. Els centres que participaren en l'activitat foren: CEIP Gaziell, CEIP L'Estació, CEIP Baldiri Reixach, Col·legi Cor de Maria, Col·legi Sant Josep, Escola d'Adults, Escola Taller Les Gavarres, Unitat d'Escolarització Compartida i Centre de Disminuïts Psíquics Tramuntana.

Des d'aquestes pàgines fem palès el nostre agraïment a les diverses entitats i particulars que han col·laborat perquè l'activitat arribés a bon port: Consorci Drassanes Reials-Museu Marítim, Caixa Laietana, Club Nàutic, Creu Roja, Ports de la Generalitat, els diferents ensenyants que s'hi han engrescat, i també els col·laboradors voluntaris del Museu.

SÍLVIA ALEMANY
Museu d'Història

NOTÍCIES

DEL MUSEU

Xavier Conchillo, nomenat nou president de la Junta Tècnica

La Junta Tècnica del Museu d'Història, òrgan consultiu i de participació, va elegir per unanimitat Xavier Conchillo com a nou president de la Junta. Amb aquest nomenament, prenen més protagonisme els col·laboradors de la junta, ja que fins ara aquest càrrec havia recaigut en la figura de la direcció. En aquesta nova etapa s'ha proposat com a sistema de treball el fet de crear comissions o grups de treball oberts a la participació de col·laboradors externs a la junta, i el fet de posar en comú la informació i aprovar les accions necessàries en les reunions plenàries de la junta. Els grups de treball en funcionament són els següents:

- Grup de dinamització. Sortides, activitats pedagògiques...
- Grup del Pla Especial del Monestir - Comissió de Patrimoni. Pla Director del Monestir, Projecte de Reforma del Museu, participació a la Comissió Local del Patrimoni del municipi...
- Comissió del Metge Rural. Promoció i realització d'un espai de difusió sobre el metge rural i el fons del Dr. Casals en conveni amb els municipis de la Vall d'Aro.
- Grup de l'exposició de Francesc Català-Roca "La Costa Brava".
- Grup de l'exposició "Un museu amb història". Projecte de difusió de la història, les funcions, els fons i el futur del museu, aprofitant el centenari de la institució.

"Un museu amb història 1904/2004"

L'exposició dels materials arqueològics d'època ibèrica recuperats del turó dels Guixols per Eduardo González Hurtebise, que tingué lloc el 1904 a l'Ajuntament de la ciutat, pot considerar-se el punt d'arrencada del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols. Tot i tractar-se llavors d'una exposició permanent, es portà a terme amb la intenció que esdevingués l'inici d'un museu a la ciutat que, amb diferents etapes d'embranchada i letargia, ha arribat fins als nostres dies.

Aquest 2004 celebrem, doncs, el centenari d'aquell inici museològic volgut, i fem valoració d'allò que ha estat el museu fins avui tot projectant l'esguard cap al futur. Aquesta celebració girarà al voltant d'una exposició temporal i d'un catàleg que portaran per títol "Un museu amb història 1904/2004".

Aprofitant el centenari de l'inici del museu pretenem augmentar el coneixement del Museu d'Història entre la població com a eina per a preservació i difusió del patrimoni local. A la vegada contribuïm a augmentar el coneixement de la història i el patrimoni locals lligats a l'esdevenir, la pràctica diària i el futur del Museu d'Història.

Es preveu inaugurar l'exposició el setembre de 2004 i que es perllongui fins a finals d'any.

DARRERES DONACIONS AL MUSEU

04.03.04

Rosa Serra Nicolau

Donació d'una màquina d'escriure portàtil Mignon.

17.03.04

Dr. Pere Peya (La Pera)

1 taula d'exploracions de vidre i metall,
1 tamboret petit,
1 làmpada amb pantalla,
1 caixa amb material procedent del dipòsit municipal de medicaments de Flaçà, d'acabada la guerra.

19.04.04

Margarida Duran

Donació d'una màquina de ribot i una cadira de carrar emprades pel seu pare, J. Duran Pujolar, que fou un important col·laborador del Museu d'Història i un dels últims treballadors artesanals del suro.

20.04.04

Lluïsa Rojas

Donació de dos quadres a l'oli sobre tela, obra de Gertrudis Romaguera, i d'una aquarel·la sobre paper, obra de Josep Lloret, de petit format.

Ingressos a la biblioteca del museu

Alfons Hereu (el passat 12 de març) ha donat un lot de llibres sobre tècnica fotogràfica, i Jaume Bosch (25 de maig) una col·lecció de la *Gran Enciclopèdia Catalana*.

Important ingrés al museu procedent de l'hospital

Amb el desallotjament de l'edifici de l'Hospital Municipal han ingressat dos lots d'objectes al Museu d'Història de la ciutat, un de tipus mèdic i general i l'altre de tipus litúrgic. Entre els objectes que han passat a formar part del fons del museu, destaquem els següents:

- 1 llitera (per al transport de malalts o ferits),
- 2 paravents articulats amb rodes,
- 1 carret amb rodes i amb prestatges de vidre,
- 1 vitrina,
- 1 rellotge de paret,
- 1 rellotge de peu,
- 1 paisatge de marina, oli sobre tela, obra de Torrent Buch en mal estat de conservació,
- 3 custòdies,
- 3 copons,
- 1 lot de diversos objectes litúrgics.

La música quotidiana

JAUME OLIVER FERRER

La música quotidiana és aquella que no és negoci per a ningú. No paga drets d'autor, no cal passar per taquilla. Es tracta del xiular del passejant badoc, de la cançó que compassa un treball casolà, de tots els matariles-riles-riles del món...

Foto: Ester Llorca.

No fa gaire vaig rebre una carta d'una entitat d'estalvi. Fins aquí res d'especial, ja que el servei de Correus es redueix sovint a administrar el tràfic publicitari, judicial o bancari. El seu contingut no era massa sorprenent. L'entitat posava gasivament el món als meus peus, etc. El que realment em va sobtar és que la carta començava amb un pretensió "Benvolgut amic". Probablement el director de màrqueting de l'entitat es fregava les mans pel seu encert. "Per aquí els enganxarem", -devia pensar-. Somreia per dins cofoi d'aconseguir unes paraules que suggerissin companyonia, confiança. Aquest seria el gra de sorra que sobre la balança faria decantar nòmines i hipoteques cap a les seves sucursals. Per la meua banda també vaig necessitar un gra de sorra per equilibrar la situació. Sense pensar-ho massa, vaig trucar a un company i vaig començar la conversa amb un "Hola, raspallat client". La resta no ve al cas. Pervertir el llenguatge acaba sent el nostre llenguatge.

Quina relació hi ha entre aquest preàmbul i la música quotidiana? Directament, no gaire res. Indirectament, però, acostumats com estem a l'ús fraudulent del llenguatge, caldrà un aclariment sobre el sentit d'aquestes paraules.

Per fer una síntesi de tot el que pot significar, si més no en aquest comentari, podríem dir que la música quotidiana és aquella que no és negoci per a ningú. No paga drets d'autor, no cal passar per taquilla, ni tan sols té res a veure amb la manta al carrer.

Es tracta del xiular del passejant badoc, de la cançó que compassa un treball casolà, i si fos possible també tractaria de tots els *matariles-riles-riles* del món (si és que encara existeixen en algun lloc rotllanes de nens cantant despreocupats pel carrer).

Hi ha algú que acompanya el son dels infants amb una cançó?. Probablement sí. Ho farà potser en secret, ben fluix, tancant les finestres a l'estiu per evitar que aquest fet pugui transcendir. El que sembla més habitual, però, és l'ús d'aquella màquina que repeteix inexpressivament una melodia, indiferent a les reaccions que pugui produir en la persona que teòricament n'és el destinatari. A sobre s'interromp en el moment més aleatori, simplement pel fet extramusical que l'ànec, gosset o ratolí ja s'ha empassat per l'escletxa tota la corda fins a l'anella que impedeix el pas a les seves interioritats. Si aquest silenci brusc provoca plors -senyal que el primer intent ha fracassat-, algú, des del menjador o del despatx, (algú que en un altre lloc té coses més importants per fer) vindrà per estirar la corda altre cop i reprendre l'operació.

Els tradicionals cants a la dutxa són uns recursos literaris i cinematogràfics. No formen part dels hàbits culturals actuals. Han quedat estancats en aquests mons virtuals com els fòssils, als quals precisament el fet de morir prematurament sota el fang, per una relliscada o un altre accident, és el que els ha fet perdurar als nostres ulls.

En passar pel costat d'una escola no sentim la cantarella dels nens aprenent les taules de multiplicar. Possiblement no sigui un recurs menyspreable. En aquesta pràctica hi ha un treball rítmic prou interessant per a la coordinació. També és un recurs mnemotècnic i sovint serveix també per a aprendre els productes dels números de la primera desena. De

tota manera, utilitzar recursos tan barats i que generin un moviment econòmic nul no entra a l'actual imaginació pedagògica. És molt més habitual seure els nens davant un teclat i proposar-los que per templeig obtinguin respostes. Si és correcte: pip, si és incorrecte: pip, pip. Si més no en aquest primer pas, força multinacionals ja hi han fet calaix i els nens i nenes no han entès segurament ni més ni menys que cantant. La pretensió que tenim sovint els que ens dediquem a l'ensenyament de posseir un "secret" que altres col·lectius de la societat o la

lògicament: "No ho sé, perquè sí, perquè ho diu la senyo...". Aquesta última resposta no és menys incoherent que les altres. És ben coherent que un nen o nena de sis anys respongui amb un argument de fidelitat afectiva si més no tan coherent com el sincer "No ho sé", o com el fet de fer comptes amb els dits o l'esforçat intent d'una demostració matemàtica.

En aquest cas la resposta més planera, si més no com a punt de partida, és que a les aules no es canta, perquè a la societat no es canta. Ni tampoc no es xiula.

És cert que queda el tema dels himnes.

Aquests cants realment encara són vius. N'hi ha de moltes menes: militars, religiosos, polítics -com *La internacional*-, patriòtics -com *Els segadors*-, patrioticofutbolístics -com *L'himne del Barça*-, esportius -com el *Campeones, campeones, oé, oé, oé*-, etc. Per la seva naturalesa, aquests himnes són cants col·lectius que s'utilitzen per exaltar en els cantaires uns valors, uns sentiments i sobretot la identificació de grup propi enfront dels altres. Per lloable que sigui aquesta utilització de la música, no té res a veure amb la gratuïta i despreocupada expressió personal de què parlem aquí.

La supressió de la música en el primer nivell de la vida quotidiana pot tenir conseqüències. És possible una cultura exclusivament de receptors? De moment la llengua encara no ha abandonat aquest nivell, tot i que cada cop ocupa més espai el pictografisme, que utilitza més o menys els recursos que fan servir els anomenats jocs d'activitats, per a infants menors de tres anys. El que és curiós és la seva progressió en les relacions entre adults. De tota manera, però, encara podem parlar del temps a l'ascensor, del darrer capítol del culebró o de què ha fet el Barça el diumenge o de la darrera barroeria d'algun polític. Aquest nivell és essencial per a la supervivència no tan sols de la llengua com a tal, sinó del parlar i comunicar-se, sigui en la llengua que sigui. Sembla impossible una cultura on uns "entesos" parlin, escriguin, publiquin per a una societat de muts o cecs. Aquest nivell bàsic de relació fa possible l'evolució cap a altres nivells que es poden anar enriquint progressivament, aportant cadascú el seu gra de sorra. Sense aquest marc general creariem argots aïllats en la seva especialització.

No entra això per res en conflicte amb la música que puguin reproduir els aparells. No cal insistir en el fet que l'existència de música gravada és fantàstic. Això no té per què reprimir el primer nivell, encara que sigui per interessos comercials. El problema és si tota aquesta música pot ser viscuda sense indiferència mancant aquest primer nivell del qual parlàvem. Probablement aquesta és una qüestió important.

JAUME OLIVER FERRER

Professor de l'Escola de Música

Els tradicionals cants a la dutxa són uns recursos literaris i cinematogràfics. No formen part dels hàbits culturals actuals. Han quedat estancats en aquests móns virtuals com els fòssils

societat en el seu conjunt desconeix, és totalment infundada. Aquest complex d'elit és molt sovint un destorb per a la nostra feina. Argumentar que els nens no "aprenen" cantant perquè el que cal és que "entenguin" allò de què s'està parlant, és segurament molt ben intencionat. Però entendre matemàticament tampoc és tan evident, ni per als nens ni per als que no ho som tant. Sovint, a la pregunta de per què 3 per 2 són 6, els nens responen

Participació del CEIP L'Estació al programa "L'escola al Fòrum"

COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA I SOLIDARITAT

L'escola de L'Estació vol fomentar unes relacions de respecte i tolerància entre tots els membres de la comunitat educativa per tal d'aconseguir una escola solidària, integradora i respectuosa amb el medi ambient, i aquest objectiu és present quan planifiquem l'acció educativa del nostre centre.

• COMPROMÍS AMB ELS PRINCIPIS DEL FÒRUM

A començament de curs, els mestres de l'escola ens organitzem en comissions de treball per tal de programar uns eixos educatius transversals que incloïen des dels alumnes de tres anys d'educació infantil fins als alumnes més grans, els de sisè d'educació primària. Alguns d'aquests eixos o projectes tenen una durada d'un curs (per exemple, els dedicats als artistes Antoni Gaudí -any 2002- i Salvador Dalí -any 2004-), però altres està previst que durin més temps perquè tractin diferents vessants d'un mateix tema. És el cas dels projectes anomenats "Setmana del medi" i "Convivència i solidaritat".

La "Setmana del medi" es programa com un conjunt d'activitats encaminades a fomentar el coneixement i respecte al medi. Ja fa cinc anys que es va començar aquest projecte i cada curs es treballa, de manera rotativa, un dels quatre eixos següents: les deixalles i els residus, l'aigua, els animals marins i les fruites i hortalisses. Es procura que les activitats manipuladores, d'observació i experimentació, acompanyades de panells informatius, convidin a la reflexió i presa de consciència de la necessitat d'actuar positivament en el medi, i també de la conveniència de valorar els recursos que se n'obtenen i els beneficis que aporten a la nostra salut.

La Comissió de Convivència i solidaritat va començar a funcionar arran de les reflexions del claustre de professors sobre la importància dels valors que comporta el concepte de bon ciutadà o ciutadana que col·labora en la bona marxa de la societat a la qual pertany, començant per la petita societat que és l'escola. En un intent d'aconseguir-ho, s'ha fomentat al centre

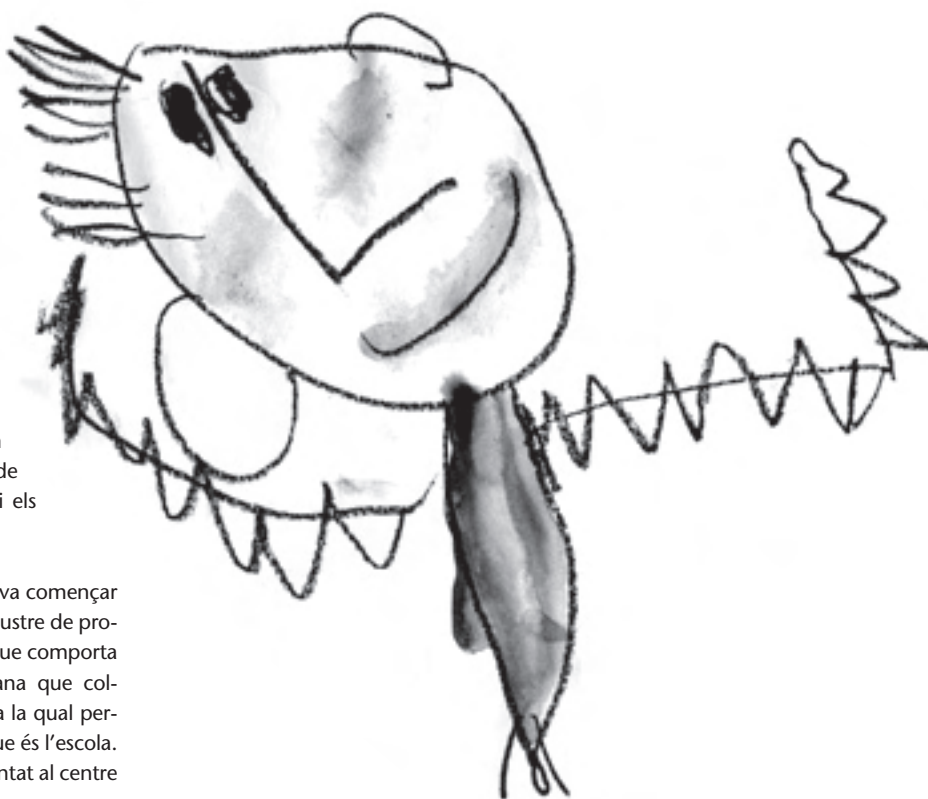
el desenvolupament de les competències socials en els alumnes, competències que ajuden els nens i les nenes a relacionar-se de forma positiva i a resoldre els conflictes mitjançant actituds de tolerància. El programa de competència social que s'hi ha treballat parteix d'un enfocament cognitiu que té en consideració les habilitats socials i la maduració moral.

Un altre aspecte que aquesta comissió va tractar en el seu moment, i que va fer extensiu a tota la comunitat, és el de la diversitat cultural i la seva manifestació a la nostra escola per fer-nos conscients a tots de la complexitat de la societat de la qual formem part. Una societat complexa que caldria plantejar-nos com a punt de trobada de persones diverses que convivim sense conflictes.

Entre tots hem fet el símbol de Fòrum.

A baix, dibuix de P3 seleccionat pel Fòrum i que acompanya els visitants de l'espai "El món on visc i el món on m'agradaria viure".

Paral·lelament, des del centre hem participat en campanyes solidàries promogudes des del nostre municipi o des d'altres organitzacions que gairebé sempre han estat ben rebudes pels nostres alumnes i les seves famílies.

A començament d'aquest curs, com altres escoles, vam rebre la invitació per participar al Fòrum Universal de les Cultures de Barcelona com a centre educatiu adherit. El Fòrum, en el seu full de presentació, es definia com un nou model de trobada entre persones de cultures diverses que plantejaria com avançar cap a noves formes de convivència sense conflicte i en un món més habitable. Per vertebrar i donar coherència al projecte, el Fòrum triava tres eixos temàtics: desenvolupament sostenible, diversitat cultural i condicions de pau.

La curiositat inicial sobre un esdeveniment de què havíem sentit a parlar en els mitjans de comunicació va anar transformant-se en un cert interès a mesura que ens arribaven noves informacions, perquè vam considerar que allò que al Fòrum es pretenia treballar a gran escala coincidia en determinats aspectes amb alguns dels objectius que teníem previstos a l'escola: els projectes a què fem referència al començament. També ens va semblar que els alumnes podrien estar més motivats per l'efecte d'un esdeveniment que tindria ressò a la televisió i a la premsa. A partir d'aquí, la comissió va començar a recopilar material i a elaborar un pla de treball inspirat en la proposta de "L'escola al Fòrum" i adreçat a tots els alumnes del col·legi. El primer pas que vam fer els mestres va ser informar-nos per fer una introducció a l'aula i explicar què és el Fòrum i què pretén, i comentar amb els alumnes més grans els principis i valors que l'inspiren.

• ELS TREBALLS DELS ALUMNES

Els nens i nenes d'educació infantil i primer cicle d'educació primària van treballar els eixos de la pau i la diversitat cultural a partir de personatges de contes tradicionals, que des de sempre han agra-dat als infants, i que conreen un ampli ventall de valors. Amb aquests contes com a matèria primera que convidava a la reflexió, les mestres van fer un

recull de frases, petits textos i dibuixos que els alumnes van realitzar i que responien als disegns "com m'agradaria que fos el meu planeta" i "com ho faré per tenir més amics".

Els alumnes dels cicles mitjà i superior d'educació primària van realitzar un seguit d'activitats (dibuixos, murals, redaccions) inspirant-se en la vida d'uns nens, personatges reals d'una col·lecció de llibres que expliquen com viuen els nens de països tan diferents entre si com l'Índia, el Japó, els

Estats Units, Benín, el Marroc, El Salvador, Noruega i la Xina. Distribuïts per cursos els diferents personatges es van treballar els continguts dels llibres de manera comparativa i transversal, continguts que es completaven amb l'observació del nostre entorn i la manera de viure al nostre país. Els alumnes van descobrir aspectes desconeguts de la vida quotidiana dels nens i nenes de la seva edat que viuen en contextos ben diferents i es pretenia que veiessin que la cultura és dinàmica, que rep influències d'arreu que la fan evolucionar i canviar i que les migracions són un fet constant al llarg de la història i a tot el món. Paral·lelament, a la classe d'educació física, la professora va programar un seguit de jocs i activitats, originaris de diferents cultures, adaptats a aquesta àrea d'aprenentatge.

• LA PROJECCIÓ DEL TREBALL FET A L'ESCOLA

El pas següent va ser fer arribar a la pàgina web del Fòrum tots els textos i frases que s'havien escrit i una selecció dels dibuixos. Amb el material recollit de totes les escoles participants, el Fòrum elaborarà el diccionari de la sostenibilitat, diversitat i condicions de pau sota el títol *Paraules de pau*. Aquí cal dir que entre les realitzacions plàstiques triades per mostrar-se a la Fira del Fòrum, espai dedicat a mostrar alguns dels treballs de les escoles, hi ha exposats quatre dibuixos realitzats per alumnes del CEIP L'Estació.

Per altra banda, les famílies dels nens i nenes de l'escola, i tothom que ha vingut al centre les darreres setmanes, també han tingut l'oportunitat de conèixer el treball portat a terme. La setmana de Sant Jordi es va exposar al vestíbul una bona part dels textos i dibuixos, i entre tots vam decorar aquest lluminós espai amb elements al·lusius als temes objecte de reflexió. Per exemple, els Arbres de la Pau de cada cicle, les arrels i els troncs dels quals generen les paraules que sustenten aquells principis i valors que fan possible la convivència dels pobles en llibertat i democràcia. Les fulles porten escrit el disseny particular de cada nen i nena per al planeta en el qual els agradaria viure. També, qui ha volgut, ha pogut expressar-se fent aportacions al Llibre de la Pau en forma de poemes, dibuixos, reflexions, etc.

Per últim, abans de finalitzar el curs, els alumnes de segon i tercer van visitar l'espai del Fòrum en una intensa jornada que va resultar profitosa i divertida alhora.

Els nens, amb la seva actitud encuriosida, van seguir amb interès les exposicions i els espectacles que vàrem veure i, a jutjar per les respostes que han donat en un petit qüestionari passat als nens de tercer, han tret conclusions i han fet reflexions que ens indiquen que el temps i l'esforç dedicats per l'escola a aquestes activitats ha valgut la pena.

COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA I SOLIDARITAT CEIP L'Estació

Dibuix de P4 seleccionat per a l'espai "El món on visc i el món on m'agradaria viure".

Places d'escolarització assignades. Curs 2003-2004

SERVEI MUNICIPAL D'EDUCACIÓ

Aquest recull de dades correspon als alumnes que han arribat a Sant Feliu de Guíxols durant el període comprès entre el dia 1 d'octubre de 2003 i el 15 de maig de 2004, i que s'han incorporat als centres d'educació infantil, primària i secundària, públics i concertats respectius.

En total hi ha hagut 79 places assignades. Pel que fa al nivell educatiu, les dades estimades són les següents:

INFANTIL:	16	20,25%
PRIMÀRIA:	39	49,37%
SECUNDÀRIA:	24	30,38%

S'observa que a primària li correspon gairebé el 50% de les places, mentre que entre secundària i infantil es reparteixen l'altre 50%. És lògic, si tenim en compte que l'educació a primària inclou sis cursos, i entre parvulari i ESO en sumen sis més.

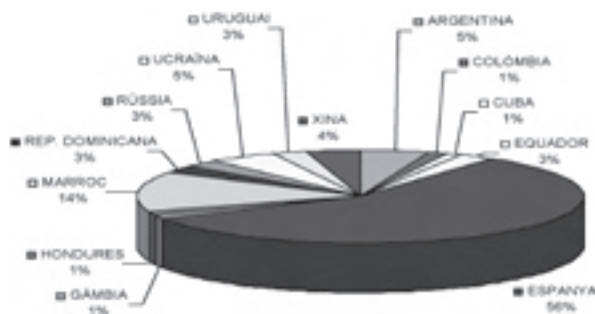
PERCENTATGE PER NIVELLS:

Pel que fa al país de procedència (13 països en total), s'obtenen els següents percentatges:

ARGENTINA	4	5,06%
COLÒMBIA	1	1,27%
CUBA	1	1,27%
EQUADOR	2	2,53%
ESPANYA	45	56,96%
GÀMBIA	1	1,27%
HONDURES	1	1,27%
MARROC	11	13,92%
REP. DOMINICANA	2	2,53%
RÚSSIA	2	2,53%
UCRAÏNA	4	5,06%
URUGUAI	2	2,53%
XINA	3	3,80%

PERCENTATGE PER PAÏSOS:

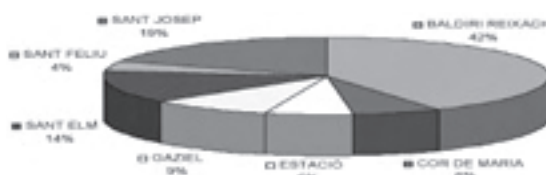

La major part de la gent que es trasllada d'escola prové d'Espanya -un 57% del total-, seguit del Marroc -amb, aproximadament, un 14%- , mentre que, quant als altres països, el percentatge és bastant homogeni.

Les dades totals que afecten cadascun dels centres són:

BALDIRI REIXACH	33	41,77%
COR DE MARIA	5	6,33%
ESTACIÓ	5	6,33%
GAZIEL	7	8,86%
SANT ELM	11	13,92%
SANT FELIU	3	3,80%
SANT JOSEP	15	18,99%

PERCENTATGE TOTAL PER CENTRES:

En aquesta gràfica es constata que el Baldiri Reixach rep gairebé la meitat dels alumnes que arriben durant el curs escolar. Per sota seu, s'observa que entre el Col·legi Sant Josep i l'Institut Sant Elm agrupen un 33% dels nouvinguts.

NOTÍCIES

DEL SERVEI D'EDUCACIÓ

Cursos d'estiu 2004

L'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols ha ampliat enguany l'oferta dels cursos d'estiu que organitza amb la Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació, en el marc dels cursos d'estiu de la Universitat de Girona, amb la programació d'un curs més que en les anteriors edicions.

Els tres cursos programats es van dur a terme a la Casa Irla entre el 6 i el 23 de juliol: "Història de les dones I", del 6 al 9 de juliol, impartit per Paloma González, Marina Picazo, Sandra Montón i Xavier Martínez. Del 12 al 16 de juliol va tenir lloc el curs "Arqueologia catalana a Egipte", a càrrec dels professors Eduard Ripoll, Josep M. Nolla, Eduard Porta, Luis Manuel González, Maite Mascort i Xavier Martínez i, del 19 al 23 de juliol, el professor Francesc Lozano Winterhalder va impartir el curs "Multiculturalitat i valors".

- *Escola Catalana*, "La poesia a l'escola", núm. 406. Cedida per Josep Escortell.
- *Escola Catalana*, "Educar per al compromís polític", núm. 407. Cedida per Josep Escortell.
- *Escola Catalana*, "Noves tecnologies, nova societat", núm. 408. Cedida per Josep Escortell.
- *Elements d'Acció Educativa* (GUIX), "De l'escola especial a l'escola inclusiva", núm. 299.
- *Perspectiva Escolar*, "Estudiar l'Univers", núm. 280.
- *Perspectiva Escolar*, "Identitat i diversitat", núm. 282.
- *Perspectiva Escolar*, "Internet, un nou context d'aprenentatge?", núm. 283.
- *Perspectiva Escolar*, "Etnomatemàtiques: matemàtica per a la diversitat", núm. 284.
- *Perspectiva Escolar*, "Diversitat cultural, sostenibilitat i pau", núm. 285.

Publicacions rebudes al Servei d'Educació

- *Barcelona Educació*, Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, núm. 37.
- *Barcelona Educació*, Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, núm. 38.
- *Escola Catalana*, "Humans i Entorn", núm. 402. Cedida per Josep Escortell.
- *Escola Catalana*, "Joan Fuster entre nosaltres", núm. 405. Cedida per Josep Escortell.

La Biblioteca Just Manel Casero, a un any de la seva inauguració

ALÍCIA AGUADO CAMPOS

Sembla que va ser ahir, però si ens parem a comptar, ja han passat més de deu mesos! No ens ho acabem de creure, com passa el temps! Doncs sí, com us deia, ja fa gairebé un any, exactament el dissabte 18 d'octubre del 2003, que es va inaugurar al barri gironí del Pont Major la quarta biblioteca municipal de Girona. Entre sarau, discursos, curiositat i molt d'ambient, obria les seves portes la Biblioteca Just Manel Casero, juntament amb el Centre Cívic del Pont Major, amb el qual comparteix edifici.

La secció de còmics i revistes, per a tots els gustos.

Mentre que el centre cívic es va instal·lar a l'edifici de l'antiga Destil·leria Regàs, la biblioteca es va ubicar en un nou edifici de dos pisos, annex al del centre. En aquesta nova construcció, la llum hi juga un paper molt important, la qual cosa converteix el centre en un espai molt acollidor i agradable. La biblioteca té unes zones ben diferenciades: la infantil, destinada als

nens, amb material adreçat a ells i amb taules per a seure i poder consultar els llibres de coneixements i una catifa amb coixins que convida els més petits a fullejar i llegir els llibres de contes; la zona d'adults, que ocupa part de la planta baixa i tot el primer pis; la fonoteca i la videoteca, que intenten recollir els clàssics de la música i el cinema sense descuidar els grups i els títols més actuals, i, per últim, tenim la zona de revistes, l'hemeroteca, on es poden trobar

La secció infantil, en plena ebullició.

A baix, l'accés a Internet i a les noves tecnologies ja des de la infància, un pas més en els serveis de les biblioteques públiques.

sis diaris i més de seixanta títols de publicacions periòdiques, adreçades a totes les edats i de diverses temàtiques.

Al capdavant, un equip de cinc persones amb molta empena i dedicació, al darrera, una creixent xarxa de biblioteques municipals plena companys que hi col·laboren i, al seu voltant, un barri ple de persones amables i interessades en el seu nou equipament. Podem dir que estem ben acompanyats!

Volem que la biblioteca sigui un espai de formació, d'informació, de trobada, d'oci i de lleure, que aculli totes les persones sense fer cap mena de discriminació.

La Biblioteca Just M. Casero vol ser això i més, per això ofereix als seus usuaris diferents serveis: el servei de préstec, tant el del fons de la pròpia biblioteca com el préstec interbibliotecari, el de consulta a sala, reprografia, consulta a sala del material audiovisual (ja siguin CDs, CD-Roms o DVDs), informació i referència, a més de posar a la seva disposició onze ordinadors amb accés gratuït a internet i processador de textos.

També per aquestes raons, des del dia de la seva obertura, la biblioteca ha apostat per una programació d'activitats variades i adreçades a tots els públics: hores del conte, tallers, representacions i audicions musicals per als més petits i sessions de contes, presentacions de llibres, cursos d'informàtica, xerrades, etc. per als més grans. Hi ha d'altres generals, com ara els caps de setmana musicals, que consisteixen a amenitzar l'última hora dels matins dels dissabtes i diumenges amb una selecció de música. Aquestes iniciatives en general han estat ben rebudes pels usuaris i podem dir amb satisfacció que molts dels veïns del barri ja tenen el carnet de la biblioteca. **A dia d'avui, ja són més de 1.000 les persones que han pujat al tren de les biblioteques de la mà de la Just M. Casero!**

Actualment, la biblioteca disposa d'un fons de més de 13.000 documents, dels quals més de la meitat són llibres infantils i per a adults i la resta són vídeos, DVDs, CDs, revistes i CD-Roms. Es vol donar resposta tant a les necessitats informatives i formatives com a les lúdiques, per això el fons es selecciona amb cura i atenent les peticions dels propis usuaris.

D'aquest fons, ja se n'han fet més de 16.000 préstecs, i esperem que per l'any vinent se'n facin molts més!

ALÍCIA AGUADO CAMPOS
Bibliotecària

NOTÍCIES

DE LA BIBLIOTECA

Seminari de biblioteques escolars

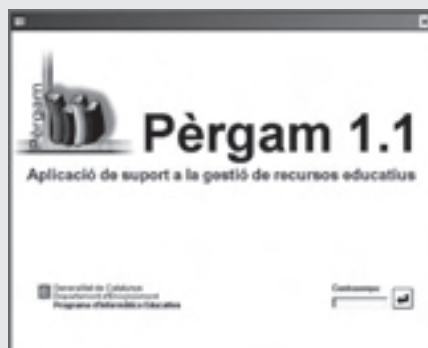
Aquest proper mes de setembre comença, a Sant Feliu de Guíxols, un seminari per a docents -tant de primària com de secundària- sobre biblioteques escolars: concretament, es farà referència al coneixement i ús de l'E-Pèrgam, una eina de gestió informàtica bibliotecària dissenyada pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i que s'està implantant cada cop més en els centres escolars de Catalunya.

La idea del seminari sorgeix arran del Grup de Biblioteques Escolars de Sant Feliu de Guíxols, que integren membres dels diferents centres escolars -responsables i coordinadors de les biblioteques dels centres- i de la biblioteca pública. El grup va reprendre les seves activitats el passat curs escolar 2003-2004, i, per tal de treballar amb més profunditat temes de gestió i aprofundir en els recursos bibliotecaris, es va plantejar la possibilitat d'organitzar aquest seminari, que servirà també de base per a parlar de biblioteques i intercanviar experiències: seran 10 sessions repartides durant tot el curs escolar, amb una durada total de 30 hores.

Així doncs, el tema objecte del seminari és l'aproximació al programa informàtic Pèrgam, l'aprenentatge bàsic de la catalogació, el foment de la col·laboració i l'intercanvi d'experiències entre les diferents biblioteques escolars de la mateixa zona. Els objectius finals que es pretén aconseguir són:

- Que totes les biblioteques de la zona estiguin preparades per a entrar a la interfície Pèrgam.
- Que es fomenti la col·laboració entre les diferents biblioteques escolars i biblioteques públiques de la zona.
- Que pugui haver-hi un préstec interbibliotecari entre les biblioteques de la zona gràcies a la consulta mitjançant web dels diferents catàlegs.

El programa informàtic que és l'eix d'aquestes sessions és el Pèrgam, que és en l'actualitat el programa per a biblioteques escolars que estan utilitzant molts centres per crear els catàlegs informatitzats de les seves biblioteques i per dur a terme la gestió de la biblioteca -catalogació, préstec, etc.-. El Departament d'Ensenyament ha apostat perquè aquest sigui el programa que utilitzin tots els centres, i prova d'això és que ara ja estan fent proves pilots amb alguns centres per tal que els catàlegs estiguin disponibles a través d'Internet, i a partir del proper curs 2004-2005 tots els centres tindran l'oportunitat de penjar el seu catàleg a internet. Aquesta interfície a la xarxa és el que han anomenat E-Pèrgam. Tot plegat és un primer pas per a compartir i intercanviar dades bibliogràfiques entre les biblioteques escolars.

"La biblioteca al carrer"

El passat 23 d'abril, dia de Sant Jordi, la Biblioteca Pública Octavi Viader i Margarit va tornar a organitzar "La biblioteca al carrer": és ja la tercera edició d'aquesta activitat en què es donen a conèixer els seus fons i serveis amb una parada a la rambla Vidal. Aquest any, a diferència dels altres, en què es feia préstec, es va fer només la mostra de les novetats que recentment s'havien adquirit. L'afluència de gent va ser alta malgrat el mal temps inicial, que va obligar a protegir els llibres de la pluja. Van ser moltes les persones que es van apropar a veure els nous llibres; els que van tenir més èxit van ser els infantils, sobretot entre els escolars que van passar al matí i les mares i pares. Un altre punt a destacar va ser la venda de publicacions editades per l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. El llibre més venut va ser *El port de Sant Feliu de Guíxols*, recentment presentat, i que fa un repàs històric de l'evolució i la importància del port en la vida de la ciutat. Altres llibres força venuts van ser *L'evolució del paisatge de Sant Feliu de Guíxols*, de Pere Sala, i *L'església parroquial del Monestir de Sant Feliu de Guíxols*, d'Àngel Jiménez.

Hem de considerar la bona acceptació que va tenir la parada, ja que, a banda de les persones que vénen habitualment a la biblioteca, també va visitar-la molta altra gent interessant-se pels serveis que s'hi ofereixen. Esperem que la següent edició de la "Biblioteca al carrer" sigui tan profitosa com la d'aquest any, desitjant un temps més benèvol.

Fi de la campanya "La descoberta de la música a les biblioteques"

El passat 28 de maig va finalitzar, amb un concert a la sala d'actes de la biblioteca, aquesta campanya engegada per la Diputació de Girona per tal de difondre el món de la música entre els nens i nenes.

L'assistència d'infants i pares ha estat força elevada, amb una mitjana de quaranta persones que han pogut gaudir de les sessions musicals. De cara al proper any 2005, es preveu o bé repetir aquesta activitat o bé reprendre "L'hora del conte".

DARRERES DONACIONS

AL LA BIBLIOTECA

Miquel Bautín Moreno
Novel·la i assaig diversos.

Miquel Martín González
Nombrosos donatius de vídeos i també de llibres, principalment narrativa.

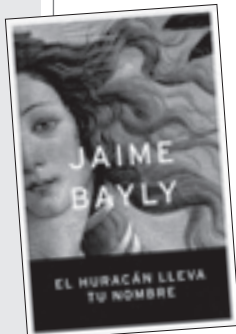
Agustí Rodes Català
Novetats editorials literàries i un exemplar de la Bíblia evangèlica.

Alícia Sánchez Millet
Còmics de Tintín, revistes de salut i altres llibres de divulgació.

NOVETATS EDITORIALS

DE LA BIBLIOTECA

(El codi que hi ha després del títol indica la localització de l'obra a la biblioteca)

Novel·la

Jaime BAYLY. *El huracán lleva tu nombre* (N Bay)
Gabriel estima Sofia, però també li agraden els homes. Malgrat el seu èxit a la televisió, desitja fugir del seu país per dedicar-se a escriure lluny de l'ambigüitat i la hipocresia.

Mauricio ELECTORAT. *La burla del tiempo* (N Ele)
La vida a Santiago de Xile a finals dels setanta amb el règim de Pinochet i la lluita de l'esquerra clandestina. Premi Biblioteca Breve 2004.

Michael FABER. *Pétalo carmesí, flor blanca* (N Fab)
Sugar, de 19 anys, treballa en un prostíbul i viurà una història de passió amb un home de la classe benestant.

Richard FORD. *Pecados sin cuento* (N For)

Relats sobre la intimitat, l'amor i els seus fracassos.

Enrique DE HÉRIZ. *Mentira* (N Her)

El poder de la mentida es demostra aquí que pot servir per descobrir la veritat i després escollir entre viure la veritat o viure la mentida.

Hanif KUREISHI. *El cuerpo* (N Kur)

Un escriptor ja vell accedeix a trasplantar el seu cervell en el cos d'un home jove. Acompanyen aquesta novel·la altres relats de l'autor.

Antonio MUÑOZ MOLINA. *Ventanas de Manhattan* (N Muñ)

Un recorregut recent per la ciutat de Nova York.

Miquel LÓPEZ CRESPO. *El darrer hivern de Chopin i George Sand* (N Lop)

Relat sobre l'estada de la cèlebre parella a Valldemossa a mitjan segle XIX. Premi Roc Boronat 2003.

Álvaro POMBO. *Una ventana al norte* (N Pom)

Una jove burgesa i fantasiosa emigra a Mèxic a principi del segle XX, on viurà la revolució enmig de les guerres del país.

Laura RESTREPO. *Delirio* (N Res)

Un home comença a investigar el passat de la seva esposa, que ha embogit sobtadament. Premi Alfaguara de Novel·la 2004.

Ignasi RIERA. *Un català a Madrid* (N Rie)

La visió de l'autor sobre el nacionalisme espanyol a partir de les seves estades a Madrid.

Lorenzo SILVA. *Carta blanca* (N Sil)

Juan Faura, antiheroi, viu la Guerra de Marroc i la Guerra Civil. VIII Premi Primavera de Novel·la 2004.

Sarah WATERS. *Besar el vellut* (N Wat)

A Londres, durant l'època victoriana, una noia de tornada de tot viu una apassionada història

d'amor amb una altra jove.

P.G. WODEHOUSE. *¡Pues vaya! Lo mejor de Wodehouse* (Nhu Wod)

Antologia que inclou relats, assaigs i articles periodístics, caracteritzats tots ells per l'humor d'aquest autor anglès.

Història

Emma AIXALÀ. *La quinta del biberó* (946.7 CON Aix)

El testimoni de tretze excombatents d'aquesta lleva de la Guerra Civil, entre ells Joan Perucho, Josep Benet i Josep M. Ballarín.

Fernando BÁEZ. *Historia universal de la destrucción de libros* (002 Bae)

Des de la destrucció de tauletes sumèries al saqueig de la Biblioteca Nacional de Bagdad.

Juan Antonio CEBRIÁN. *La aventura de los romanos en Hispania* (946 ANT Ceb)

El paper d'Hispania en el creixement i caiguda de l'Imperi Romà, amb èmfasi en les guerres i batalles.

Benedetta CRAVERI. *La cultura de la conversación* (944 Cra)

Assaig sobre els salons literaris d'abans de la Revolució Francesa i de les grans dames que els presidien.

Cuatro historias de la República (946 CON Cua)

Recopilació de quatre llibres escrits per Julio Camba, Gaziél, Josep Pla i Manuel Chaves Nogales, que ens narren el període de la Segona República Espanyola just abans de començar la Guerra Civil.

Fernando GARCÍA DE CORTÁZAR. *Los mitos de la historia de España* (946 Gar)
L'autor afina el seu enginy per abordar els nombrosos tòpics i mites que s'han difós sobre Espanya.

Jean HATZFELD. *Una temporada de machetes* (96 Hat)

Les entrevistes i confessions d'una dotzena d'hututs que van participar en la matança dels tutsis l'any 1994.

Juan MARSÉ. *La gran desilusión* (946 CON Mar)

Els records de l'autor de l'Espanya dels anys trenta i quaranta.

Jorge MARTÍNEZ REVERTE, Socorro THOMAS. *Hijos de la guerra* (946 CON Mar)

Testimonis de persones que eren infants durant la Guerra Civil espanyola. Assumpta ROURA. *Mujeres para después de una guerra* (946 CON Rou)

Informes sobre moralitat i prostitució en la postguerra espanyola.

José Enrique RUIZ-DOMÉNEC. *Palestina, pasos perdidos* (95 Rui)

La història de Palestina i els seus conflictes, partint del present fins arribar a l'Edat del Bronze.

Jon SISTIAGA. *Ninguna guerra se parece a otra* (355 Sis)

Aquest llibre està fet des de la més profunda i sincera revisió del paper

del corresponal de guerra.

Hugh THOMAS. *El imperio español: de Colón a Magallanes* (946 MOD Tho)

Trenta anys de conquestes a Amèrica per part d'Espanya.

Enric UCÉLAY DA CAL. *El imperialismo catalán: Prat de la Riba, Cambó, d'Ors y la conquista moral de España* (946.7 CON Uce)

Assaig que planteja si el nacionalisme català de principis del segle XX va ser un intent de forjar un nou nacionalisme espanyol.

Llibres de Sant Feliu i Baix Empordà

El port de Sant Feliu de Guíxols (CL 94 SFG Por)

El port de Sant Feliu de Guíxols: catàleg de l'exposició (CL 94 SFG Por)

Arran del centenari del port s'edita aquest llibre sobre la seva història i el catàleg de l'exposició organitzada per l'Arxiu Municipal durant aquest 2004.

Carme PALAHÍ. *Tot jugant i recordant...: jocs de la postguerra a Sant Feliu de Guíxols* (CL 379 Pal)

Recull de jocs, cançons i passa-temps infantils a partir de les vivències i records de l'autora. *La Costa Brava. Els homes i el paisatge (1958-1978): catàleg de l'exposició*

Catàleg de les fotografies de Francesc Català-Roca vistes en aquesta exposició al Museu d'Història de Sant Feliu l'estiu de 2004.

La biblioteca ja té adquirits -i disponibles per al préstec- els llibres més venuts de la diada de Sant Jordi:

En castellà:

El código da Vinci, de Dan Brown

Déjame que te cuente, de Jorge Bucay

Ninguna guerra se parece a otra, de Jon Sistiaga

Ensayo sobre la lucidez, de José Saramago

¿Arde Nueva York?, de Dominique Lapierre i Larry Collins

En català:

No sé si m'explico, d'Andreu Buenafuente

El codi da Vinci, de Dan Brown

Cuina X solters, d'Ismael Prados

La meitat de l'ànima, de Carme Riera

Les set aromes del món, d'Alfred Bosch

DIRECTORI

SERVEI D'EDUCACIÓ

C/ PENITÈNCIA, 10 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. i FAX: **972 82 08 10**
E-MAIL: educacio@guixols.net
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 10 A 13 h.
(També a hores convingudes)

SERVEI D'ARXIU

CRA. DE GIRONA, 45-47 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. **972 32 25 93** FAX. **972 32 73 39**
E-MAIL: arxiu@guixols.net
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 9 A 14 h.,
DIMARTS I DIJOUS, DE 17 A 19 h.
(Dissabtes a convenir)

BIBLIOTECA PÚBLICA OCTAVI VIADER I MARGARIT

C/ SURÍS, 28-34 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. **972 32 40 57** FAX. **972 32 73 39**
E-MAIL: biblioteca@guixols.net
HORARIS: DIMARTS, DIJOUS, DIVENDRES I DISSABTES, DE 10 A 13,30 h.,
DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 17 A 21,00 h.

MUSEU D'HISTÒRIA

PL. MONESTIR, s/n 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. **972 82 15 75** FAX. **972 82 15 74**
E-MAIL: museuhistoria@guixols.net
HORARIS (juliol, agost i setembre):
MATINS, DE DIJOUS A DIUMENGE I FESTIUS, DE 10 A 13 h.
TARDES DE DILLUNS A DISSABTE, DE 16 A 20 h.

L'ARJAU

INFORMATIU DE L'ARXIU - MUSEU - EDUCACIÓ - BIBLIOTECA

SETEMBRE 2004

Ajuntament de
Sant Feliu de Guíxols

Diputació de Girona